Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной 21-hэ гарана | № 53 (17776) | 1983 оной мартын 3, четверг | Сэн 3 мүн.

ЗАМБУУЛИНАЙ ВАХТА

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). Владимир Титов болон Муса Манаровай жолоодожо ябаhан «Мир» гэжэ замбуулинай комплекс ниидэhээр.

Космонавтнууд «Прогресс-34» гэжэ автомат транспортна онгосо дээрэ хүдэлмэреэ түгэсхэжэ байна. Абаашагдаhан ашаае тэдэнэр комплексын таhалганууд руу оруулба. Хүдэлхэеэ болиhон түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдые онгосын хоohорhон таhалга руу оруулна. Тиихэтээ' хамта станциин нэгэдэмэл двигателиин түхеэрэлгын түлишын баагууд соо түлишэ ба окислитель юулэнэ. Электронно-тоолон тодорхойлолгын машинын захиралтаар эдэ ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ, экипаж тэрэниие хинан шалгана.

Владимир Титов болон Муса Манаровай газаашае замбуулинай дайда руу гараха үедөө тодхон табиhан наранай элшэhээ хүдэлдэг батарейн туршалгын секци шалгагдана. Мүнөө үедэ мэргэжэлтэд наранай элшэhээ хүдэлдэг фотоэлектрическэ шэнэ түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлмэриин ашаг үрэ ехэтэй байhые үндэрөөр сэгнэнэ.

Ниидэлгэ hайнаар үнгэрнэ.

Космонавтнуудай бэенүүд hайн.

КПСС-эй АБКОМДО

Обкомой секретариадай заседаниг боложо, хүнэнай болон хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хүтэлбэрилхэ талаар КПСС-эй Ивалгын райкомэй хаража үзэбэ. Энэ талаар зарим тэдыг хэлэгдэшье hаань, район дотор худалдаа найзоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээ, районой хүн зоной үргажа байгаа эрилтэдэ хүрэгүй гэжэ тэмдэглэгдэбэ. Районой нэгэ хүндэ ногдо, эд бараанай рознично эрьесэ Буряадай республикын дундаа зэргынхиhээ 1,5 дахин доогуур байна. Энэ эрьесын ликын бусадшье районуудайхиhаа доогуур. Эд бараанай эрьесэ баhал нэгэ хүндэ абажа республикын дундаа зэргын хэмжээнhээ хоёрhоо доогуур.

Эд эрьесын хоёр жэлэй түсэб дүүргэгдээгүй. Ажаhуудаг зарим газарнуудта үдэр бүриин хэрэглэн, эдеэ хоолой зүйлнүүд дуталдана. Эд барааг районо боломжо бэдэрхэ, хэлсээнэй ёhоор хүн зоной хэрэгтэй үлүү продуктнуудые худалдажа абаха. Олон район дотор хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

Олон сонгоohон мяханай зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэхидхэгдэнэгүй. Мүн барилгын болон модонуудые, районой хүдөө ажахын үйлэдбэридэ шаардлагатай овощ худалдаха хүдэлмэри тон нобшоор, гэнэ. 1987 ондо хүн зонhоо түсэбөөр хараагдаhан байгаа арга боломжонуудhаа нилээд доогуур. Мүнай продукци худалдажа абтаhан байха юм. Ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангаха талаар районо хангалгүй бии. Хүн зоние хангалгын олон талаар, зарим hүүринуудта hалбариин зүгhөө хангалгын зүйлнүүдэй хахадынь хэгдэнэ. Ажаhуудалай нэгэ хүниие хангалгые абажа харахада, туг республикын дунда зэргынхиhээ доогуур. Паркэй фотографяар, эд бараа хүлhөөр хүндэ баригдаг, гутал, холодильник болон радиоаппаратурилха талаар хүнүүдые хангалга гээгдэлдэ оронгүй. Турбанай нэгэ предприяти, эмхи зургаан, заримаа ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангаха талаар ажалгүй.

Эдэ зүйлнүүдэй хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудай материально-техническэ үндэсэй. Район худалдаа наймаанай талмайгаар ороо, ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятиеэй талмайгаар 51,3 процент хангагдана.

Олон хоолой предприятинууд байраар багануудаа, түхеэрэлгэнүүдээр муугаар хангагданхай. Район дотор худалдаа найгаа. Худалдаа найзоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын талаар хүн зоние хангалга мүнөө үеын эрилтэдэ хүрэгүй, худалдэмэриин шэнэ онол арга hүлаар нэбтэрхэ.

Олон түс hалбариинуудай худалдэмэрилэгшэдтэй хэлэмэриеэ, партийна үүргэ нүлөөгөө, хүтэлбэрилгэ дэшэлэгүүлхэ талаар, мүн кадрнуудые худалдэмэрээ эрид hайжаруулха ёhотой. Ажаhуудаг хүн зоной hуудал байдалай хэрэглэмжэ, ажаhай талаар хангалгын түлөө райгүйсэдкомой дэрэшэлгүүлхэ шухала.

Буряадай обкомой секретариат дээрэ дурдагдаhанууудые хараадаа абажа, эдэ асуудалнуудые партийн райкомые (А. П. Цымбалюк) уялгалаа. Тэдэй правлони (В. Е. Тугутов), Хүн зоной hуудалай хэрэглэмжэ хангалгын болон Худалдаа найгаа (В. Г. Колесников, Г. Н. Скрябин) талаар нэмэлтэ хэмжээнүүдые абаха уялгатай. Олон хамгаалагшадай нангин дурасхаалые мүнхэлгэлэмэриие, ажалшадай сэрэгэй-патриотическа эдэбхижүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолхо талаар КПСС-эй обкомой секретариат хэмжэ ябуулганууды баталба. Тогтоол соо ЦК, комсомолой, профсоюзэй органуудай, мүн мастерство, эмхи зургаануудай, республикын удэсэл демжүүлгын хэрэгсэлнүүдэй энэ шухала бэелүүлхэ зорилгонуд харааладаа.

Удэсэл үргэдэхэ талаар республикын парткомэй хүдэлмэриин дүршэл тухай» бэшэгээр обкомой секретариадай тогтоол соо олондо мэдээсэн демократическа ёhо гуримуудые хүргөохэ хүдэлмэри. Шэнжэлэн хаража, бии байгаа дутуусадхаха, олондо мэдээсэл демжуулха гуримуудые болгохо, мүн өөрынгөө хүдэлмэри тухай коммунистнуудта мэдээсэхэ талаар хэрэгтэй. Обкомоо абахаар партийн горкомууд болон райкомууд бэлдэгүүлэлтын болон үзэл суталай хүдэлмэриин талаар КПСС-эй обкомой бюрогой болон Буряад АССР-эй Сонхой Совет дэрэ тулгуурлан нэгэ тодорхой шийдэлтэй гарахаяа.

Обкомой секретариат хараа тавьба.

ХОНИШОД-ЗУУТАНАЙ ТОО ҮДЭРhӨӨ ҮДЭРТЭ ОЛОШОРОГ ЛЭ!

Эдэ үдэрнүүдтэ республикымнай хонин ажалда түл абалга түлэг дундаа үнгэржэ байна. Түнхэндэ, Мухар-Шэбэртэ, Яруунада түрүүшын зуутан тодорбо. Хурьгадаа гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ, хонишод-зуутанай тоо улам олошоруулха арга боломжонууд район, ажахы бүхэндэ бии.

Гэхэтэй хамта Бэшүүрэй районой олохон ажахынуудта түл абалгын үедэ дутагдалнууд үзэгдэнэ. Тэдэниие усадхаха хэмжээнүүд дары абтаха зэргэтэй.

УРМАТАЙ МҮРЫСӨӨН

— Хонин ажалай эгээн шухала, харюусалгатай хаhа хэр ябажа байнаб?— гэжэ бидэ Ивалгын совхоз-техникумэй парткомой секретарьhаа асуубабди.

— Ажахынгаа урдаа хараха зуутан-хонишод Б. Ц. Тогочиев, Л. П. Гунтупов гэгшэдэй даадаг отарануудта hаяхан ошоод ерээ hэм. Хурьгад гаража захалhааг үнинэй. Мүнөөдэрэй байдалаар гарза хоролтогүй түлжүүлэгдэжэ байна. Хонишоднай ехэл сүлөөгүй, үдэр hүнигүй ээлжээлээд ажаллана. Эхэ хонидой hүрэгүүд наhаараа, бэеэрээ адли хонидhоо бүридхэгдэнхэй. Тиимэhээ бэеэр томо, тобир тарган ондо орожо байна. Бригада бүхэн тэжээлээр, түлөөгөөр хүсэд hайнаар хангагданхай. Дүршэл шадабаритай хонишодой энэ жэлэйнгээ түл амжалтатайгаар абахань дамжаггүй,— гээд парткомой секретарь В. В. Стельмашенко хөөрэнэ.

Хулhанай ара бэеэр үбэлжэдэг ахалагша хонишон Л. П. Гунтуповай отарада хүрэжэ ерэбэбди. Тэрэ хани нүхэр Цырен Жаповнатаяа hүрэг хонидые даажа абаад, арбаад жэл худэлжэ ябана. Тэрэнэй даадаг отарада 530 эхэ хонид харуулhалгдана. hүүлэй мэдээгээр 260 өөдэргэн хурьгад абтаад, нэгэшье гарзагүй томо боложо байна. Ажахын түрүү хонишон долоон жэлэй хугасаа соо зуун эхэ хонин бүриhөө 100-hаа дээшэ хурьга абана.

— Эхэ хонин бүриhөө хурьга заатагүй абахал гэжэ оролдонобди. Юундэб гэхэдэ, түрүүшынхиеэ хурьгалха хонидhоо хурьга абаха гээшэ ехэ хүшэр. Цырен Жаповна хонидоо август hарын тэн багаар искусственна аргаар үрэжүүлдэг юм. Би хэдэн жэлэй хугасаада ажахын түрүү хонишон Бимба Тогочиевтай мүрысэжэ худэлнэб. Долоон үхибүүтэй хүм. Харюусалгатай үедэ үхибүүдни ерэжэ, хурьгашадаар худэлдэг. Эгээл мүнөө Зина басагамнай, Доржо хурьгын хүбүүмнай туhалалсажа байна. Байтараа үшөө үхибүүдни ерэхэ, туhалха. Үнгэрэгшэ жэлдэ нэмэлтэ түлбэридөө 25 хурьга абаа hэм,— гэжэ ахалагша хонишон хэлээ hэн.

Арбан хоёрдохи табан жэлэй гурбадахи жэлдэ зуун эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга абаха, тэдэнээ эхэhээнь hалгаахадаа, тус бүриинь шэгнүүр 20 килограммда хүргэхэ, хонин бүриhөө 4 килограмм ноohо хайшалха гэhэн социалис уялгаяа бэелүүлхын түлөө тус отарын хонишод аhан шадалаараа оролдожо байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ахалагша хонишон Л. П. Гунтупов хани нүхэртээ.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

НЭРЭ СОЛОЁО АЛДАХАГҮЙБДИ

hүүлэй хэдэн жэлэй туршада манай колхозой эхэ хонидой зургаан отарын 4-дэнь 100 эхэ хонин бүриhөө 100-hаа дээшэ хурьгадые абадаг болонхой. Эхэ хонин бүхэнhөө хурьга абахын тула хонишод үнтаха нойргүй, амарха сүлөөгүй ажаллана бшуу. Үнгэрhэн жэл манай колхозой суута хонишод В. М. Ошоров, В. Л. Шарастепанов гэгшэд 100 эхэ хонин бүриhөө 110-hаа дээшэ хурьгадые абажа түлжүүлhэн юм. Мүн манай бригада иимэ дүнгүудые туйлаа hэн. Хоёр жэлэй туршада хони үсхэбэрилгөөр эрхимлэhэн манай колхоз КПСС-эй Ахын райкомой, райгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугаар шагнагданхай.

Аха нютаг соогоо манай колхоз сабшалан, бэлшээреэр бусадта орходоо элбэг гээшэ аөб даа. Жэшээлхэдэ, колхознай бүхыдөө 19 120 гектар газартай гэхэ гү, али тэрэ тоодо 793 гектар таряалангай, 661 гектар сабшалангай, 5595 гектар бэлшээриин газар бии. Районоймнай бусад ажахынүүдта иимэ газар байхагүй.

Колхозоймнай хонишод үнгэрhэн жэлдэ 1805 хурьга абаха түсэбтэй бэлэй. Тиин нёдондо түсэбөө үлүүлэн дүүргээбди. Хониной ноohо, мяха ехээр худалдажа, 70 процент нэмэлтэ түлбэри абаабди. hүүлэй жэлнүүдтэ үйлэдбэрилhэн ноohоной өөрынь үнэ сэн 14 түхэригөөр доошолоо. Зундаа хонидтоо үбhэ тэжээл өөhэдөө бэлэдхэдэг заншалтайбди. Энээнэй ашаар үбhэнэй шанар hайн байна бшуу. Үбэлэй үедэ hайн шанартай үбhэн манайда юунhээшье үлүү сэнтэй ха юм. Хонидойнгоо хурьгалхада үдэртэ туд бүридэнь 600 грамм үбhэ үгэнэбди. Манай районой байгаалиин эрхэ байдалаар эртүүр хурьгадаа абажа түлжүүлхэдэ дээрэ гэжэ hанагшаб. Юуб гэхэдэ, эртэ гараhан хурьгад эхэhээ амяарлагдажа тушаагдатараа нилээд томо болонхой байдаг шуу. Манай 500 гаран хурьгад ехэ шэгнүүртэйгээр тушаагдадаг.

Би хонин ажал дээрэ 7 жэлэй туршада худэлжэ байнаб. Минии наhанай нүхэр Юлия Чимитовна Самаева зоотехник мэргэжэлтэй юм.

Бидэнэр гэр бүлын подрядай гуримаар ажалладаг гээшэбди. Хонишодой ажалай жэлэй дүнгөөр hайн дүнгүудые туйлаhан байбал, нэмэлтэ түлбэри горитойхоноор абанабди. Үнгэрhэн жэлдэ манай даажа абаhан hүрэгтэ 50 хонин эхирлээ hэн.

Манай гэр бүлын бригадада 40 гектар сабшалан даалгагданхай юм. Үбэлдөө тэрээн дээрээ наг шэбхэ гаргадагбди. Газарай үрэжэл hайжаруулагдаагүй hаа, үбhэ тэжээл ехээр абаха аргагүй гээшэбди. Тиимэhээ энээндэ гол анхарал хандуулагдана. Колхоз зеленко тарижа хонишодой бригадануудта хубаарилдаг юм. Сабшалангай гектар бүхэнhөө мүнөө 11—12 центнер үбhэ хуряадаг болонхойбди. Мүн зундаа хурьгадтаа кисель шанахаар 10—15 мэшээг эшүүнэ ногоо суглуулжа абанабди. Энэ ургамал витаминаар элбэг. Үбhэнhөө гадна хонидтоо талха таряанай зүйлөөр бүрдууг бэлдэжэ үгэхэдэ hайн. Эшүүнээр хооллуулhан хони, хурьгад ноohо эдидэггүй байха юм. Хурьгадтаа яhанай гурил бэлэдхэжэ үгэдэг заншалтайбди.

Юля бидэ хоёр найман хүүгэдые хүмүүжүүлжэ байнабди. Үхибүүднай hуралсалайнгаа забhарта маанадтаа шадаха соогоо туhалдаг. Илангаяа багшанарай дээдэ hургулида hурадаг Чимит хүбүүмнай зундаа ехэ туhа хүргэнэ.

Минии хүршэ Владимир Махлеевич Ошоровой колхознигуудай Бүхэсоюзна IV съездэ делегадаар hүнгэдаhандань үнэн зүрхэнhөө баясааб.

А. ХАПТАГАЕВ,
«Улаан-Аха» колхозой хонишон.

Түрэл совхозойнгоо эхэ хонидой отарые даажа абаад, гэр бүлөөрөө хамтын подрядай онол аргые үйлэдбэридөө хэрэглэн, муу бэшэ үрэ дүнгүүдтэйгээр ажаллажа ябанабди. hүүлэй жэлнүүдтэ бидэ хараалhан зорилгонуудаа сүм беэлүүлдэг гээшэбди. 1987 оно-

ОРОЛДОХОЛ БОЛОНО

дошье hайн дүнгүүд туйлагдаа. Зуун эхэ хонин бүриhөө 100,3 хурьган абтажа, эхэhээ hалгаагдахадань, толгой бүриин шэгнүүринь 17,7 килограммда хүргэгдэhэн байна. Мүн ноohошье хайшалха талаар даабарияа үлүүлээ hэмди.

Үбhэ тэжээлээр дутамаг бэшээр хангагдаhан байгаа hаа, ямаршье хонишод эсэстээ эрхим дүнгүүдые туйлаха арга боломжотой байдаг. Бидэ отара шадараа сабшалангай газартай зомди. Жэл бүхэндэ тэрээн дээрэ наг шэбхэ гаргажа тараахадаа, газарайнгаа хурьhыень борнойлдог, шадал зэргээрээ амидаралта үhаар ундалуулдаг заншалтайбди. Иимэ хүдэлмэри ябуулhандаа бидэ жэлдээ дунда зэргээр 550—600 шахуу центнер hайн шанартай үбhэ хуряажа абанабди. Үнгэрhэн жэлдэшье бригадамнай 560 центнер үбhэ хуряажа абаа hэн.

Олон жэлэй туршада ажахын тоосоондо ороод, гэр бүлын подрядай гуримаар хүдэлдэг болоhон манай бригадада 568 эхэ хонин даалгагданхай юм.

Бидэ зуун эхэ хонин бүриhөө 94 хурьга абаха түсэбтэйбди. Мүнөөдэрэйнгөө арга боломжонуудые тоолоожо үзөөд байхадаа, бригадын гэшүүд байгша ондо зуун эхэ хонин бүриhөө 105 хурьга абаха гэhэн дээшэлүүлэгдэhэн уялга абаба. Тэрэнээ гүйсэд бэелүүлхэ нөөсэ манда бии. Хурьгадаа эхэhээнь hалгаахадаа, толгой бүриин шэгнүүрые 19 килограммда хүргэхэбди.

Урдаа табигдаhан эдэ зорилгонуудаа хүсэд дүүрэнээр бэелүүлхын түлөө оролдохо байhанаа мэдүүлнэбди.

Манай хүдэлмэридэ ажахымнай зооветеринарна мэргэжэлтэд яhала туhаламжа үзүүлдэг, найдамтай зүбшэл заабари үгэдэг байха юм. Жэшээлхэдэ, ахамад зоотехник А. Хадановай зүгhөө hайшаалтай ехэ хүдэлмэри эмхидхэгдэн ябуулагдана.

Манай бригада энэ жэлэйнгээ социалис уялганнуудые сүм дүүргэжэ, ажалай эрхим үрэ дүнгүүдтэйгээр Бүхэсоюзна XIX партийна конференциие угтаха байhанаа мэдүүлнэ.

Г. МИХАЙЛОВ,
Загаhатын совхозой ахалагша хонишон.

Хэжэнгын район.

АРГА БОЛОМЖО БИИ

Бидэ Үлэнтэ гэжэ газарта гэр бүлөөрөө үбэлжэдэгбди. Мүнөө 700 шахуу эхэ хонидые намтай суттаа Валентина Бабуевна нүхэрни, нютагай үдэшын дунда hургуулиин 11-дэхи класста hурадаг залуу хүбүүн Жаргал Самбялов харуулhалсана. Мүн хонид, хурьгадаймнай эдихэ тэжээлые пенсионер Жаба Бальжинович Гомбоев бүйлуулжа үгэдэг.

Мүнөө дээрээ 500 гаран хурьгадтай болонхойбди. Гарза хоролтодо ороhон түл үгы шахуу. Үлбэр муу, жэжэ түлгhөө гараhан нэгэл хурьган хоролтодо ороо. Эртын хурьгад яhала томонууд боложо байна. Тэдэнээ үдэрэй 3 дахин эхэнүүдтэнь табижа хүхүүлхэhээ гадна, hайхан үбhэ, талха таряанай зүйл, ногооной гурил эдюулнэбди. Мүн загаhанай тоhон, польфамикс гэхэ мэтые тэжээлдэнь холижо, хурьгадта үгэдэгбди. Йодтой уhа уулганабди.

Эхэ хонидой түрэжэ байха үедэнь толгой бүриин 1 килограмм үбhэн, 300 грамм обёосой ороohон, 1 килограмм hолоомон үгтэнэ. Бага турахаяа hанаhан хонидто нэмэлтэ тэжээл болгон, обёосой талхаар кисель шанажа эдюулдэгбди.

hүрэг соомнай хурьгалха хонид үшөө бии. Энэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриhөө 100-hаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ уялгаяа үлүүлэн дүүргэжэ арга боломжотойбди.

Хонин ажалай бригадын бригадир С. С. Ангархаев, ветеринарна врач В. Д. Будаев гэгшэд манайда ходо ябажа, ажалыемнай хаража, хэрэгтэй заабари, зүбшэл үгэдэг, али туhаламжа хүргэдэг юм.

Тобшолон хэлэхэдэ, hайнаар худэлхэ, hайн үрэ дүнгүүдыешье туйлаха арга боломжо манайда бии.

В. ТАНХАЕВ,
Түнхэнэй районой «Мир» колхозой ахалагша хонишон.

ЮУГЭЭРШЬЕ САГААРУУЛХЫН АРГАГҮЙ

Түнхэй районой колхоз, совхозуудта эхэ хонидой ажахарюусалгатай хаhа мүнөө түлэг дундаа үргэлжэлhэн. Тиимэhээ энэ районой зарим ажахынуудаар бүрэн бригада ябажа, ажал хэрэгтэйнь танилсаhан.

Совхозой эхэ хонидой отарада мүнөө 1 000 эхэ хонин тоосоондо мэдэгдэгдэ тэрэ толгойнь хурьганалий мүнөө 1580 хүрэгдэнэ гэжэ мэдэжэ абабаа. Яашоо юм? Хонин ажахын хонидтоо бригадир, ветфельдшер мэргэжэлтэй Ефимовтэ табигдана.

Одоогой хурьгадай мүнөө харуулнагүйн гаран толгой эхэ хонин хаа, дүшоод хурьга гаргаа, эмнай харюусаба. Ямаа байрлаhан совхозонишодой нэгэн ажалай даадаг отарадаа танилсабабди. Ажалай жэлэй түрэ 575 эхэ хонин хараа. Ахалагша хонишон Леонид Васильевич hаяа гараhан хурьгые тамгалжа байhанаа маниие хараад, үгтан ерэбэ.

— Хониной түрэхэеэ мүнөө аалидаад байна. Эндэнэй нилээд «адхараал» даа. 100 гаран толгой хонид хурьгалхань үлөө. hүбай арбаад хонид бии гээшэ ха,— гэжэ тэрэмнай хөөрэнэ.

— Байратнай яагаа шиигтэй гээшэб? Иимэ байра соо хурьгад гарзалнагүй гү?— гэhэн асуудал табибабди.

— Тиимэл даа. Энэ агаар оруулдаг хоолойдо саарhан плёнко нэмэжэ hаяхан хээбди. Нэгэ бага аммиагынь бага болоо. Хурьгадайнгаа доронь hолоомо ехээр дэбдинэбди. Даб дээрээ гарзалха ушар дайралдаадүй. Бага-сага шэшэнэ. Тэзд тэдээндээ эм дом уулганабди,— гэжэ Л. В. Ефимов харюусаба.

Эндэ ахалагша хонишоной туhалагшаар А. Д. Шутилов, сакманщигуудаар Леонид Васильевичай хүбүүн, механизатор Михаил Ефимов, В. А. Ефимов, А. Г. Судомойкина, А. Е. Федотов гэгшэд энэ сүлөөгүй хаhые үнгэргэжэ байна. Тус отарын эхэ хонид январиин 20-hоо түрэжэ эхилээд, мүнөө болотор үргэлжэлhөөр.

Эндэнээ холо бэшэхэнэ ахалагша хонишон И. М. Тимофеевэй даадаг отарада баhал сүлөөгүй хаhа түлэг дундаа. Иван Мелентьевич хоёрдохёо түрэжэ байhан 593 эхэ хони харуулhалдаг юм. Энэ зүрэлгын үедэ тэрээндэ ахалагша хонишоной туhалагша В. Е. Ефимов, сакманщигууд КПСС-эй гэшүүн С. И. Ефимов, комсомолшууд А. М. Ефимов, Н. И. Авдеев, В. П. Ляпин гэгшэд хамhалсана.

— Манай бригада энэ жэлдэ бүхыдөө 510 хурьга абаха даабаритай юм. Бидэ нёдондо 497 түл абажа түлжүүлээ hэмди. Ноohонойнгоо түсэбые 2 центнерээр үлүүлhэн байнабди. Мүнөө хурьга абаха хаhамнай hүүлшьнгээ шатада оробо. hүүлэй мэдээгээр 456 эхэ хонин хурьгалаа,— гэжэ ахалагша хонишон хөөрэнэ.

— Хэды хонитой зомта? Тэрэнэйтнай хэдыниинь хурьгалхань үлөөб?— гэжэ асуубабди.

— Бидэ бүхыдөө 593 хонитойбди. 137 хонин түрэхэ ёhотой,— гэжэ тэрэ харюусаба.

Энэ хонишоной даадаг отарын байра соонь баhал шиигтэй, агаарынь хүндэшэг байгаа hэн. Агаар оруулха нэмэлтэ хоолойнуудые хээшье hаань, энэ хэмжээн мүртэй туhа үгөөгүй.

— Байра соогоо пеэшэн хэхэ аргагүй юм гүт? Ядахын сагта калорифер тодхобол, эхэл туhатай байха бэлэй,— гэбэбди.

— Үгыл даа. Иимэл эрхэ байдалда хурьга абадаг зомди. Калорифер табиха арга боломжо үгы. Юуб гэхэдэ, эндэхи трансформаторай хүсэниинь багадана,— гээд И. М. Тимофеев хэлэбэ.

— Зуун эхэ хонинhоо нёдондо хэды хурьга абаа hэмта? Мүнөө жэлдэ ямар уялгатай худэлжэ ябанат?

— Манай бригада үнгэрhэн жэлдэ зуун эхэ хонин бүриhөө 80 хурьга абажа түлжүүлээ hэмди. Байгша ондо зуунай 83 хурьга томо болгохо хүсэлэнтэйбди. Дээшээшье уялга абаха аргатайбди. Теэд манда бэлшээри байхагүй. Тойроод хуу хара поли. Байраннай энэ шулуутай газарта баригданхай. Эндэhээ түл түрэсэмнай иимэ удаанаар үнжагайрна, хурьгад хүсэ шадалаар түлюуршаг абтана,— гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

— Тэрэнэй хажуугаар хонишодые, хурьгашадые эдеэ хоолой зүйлөөр хангаха асуудал шиидхэгдэхээр болонхой. Бидэ түбэй hуурин hаа хорёод километрэй зайда худэлнэбди. Байд гээд лэ хилээмэндээ, саахартаа ошохо аргагүйдэнэбди. Автолавка четвергдэ ерэхдээ юушье асардаггүй,— гэжэ хурьгашан КПСС-эй гэшүүн С. И. Ефимов гомдол барина.

Охин-Булагай совхозой эхэ хонидой отарануудаар ябахадаа, баhал иимэрхүү дутагдалнуудтай дайралдабабди. Энэ ажахы район дотороо эгээл олон хонидые үсхэбэрилдэг юм. 34 отарада дүн хамтадаа 20 гаран мянган хонид тоологдоно. Тэрэнэйнь тэн хахадынь эхэ хонид болоно.

Тус совхозой хонишод түл абалгадаа яhала hайн бэлэдхэлтэй ерэhэн байха юм. Байра байдалаа дулаалаа, үбhэ тэжээл хүсэд хүрэхөөр асараа, отара бүхэнөө хурьгашадаар гүйсэд хангаа.

— Үнэхөөрөөшье hайн бэлэдхэлтэй хүрэжэ ерээбди. Намда гурбан хүн хурьгашаар худэлнэ. Эдэмнай энэ хэрэгтэ дүй дүршэлтэй болоhон М. М. Асеев, А. Н. Савельева, Г. Н. Осмоловская, минии туhалагша И. С. Скуратов гэгшэд болоно. Бидэ байгша ондо 610 эхэ хонинhоо 493 хурьга абажа түлжүүлхэ, 74 центнер шэгнүүр абаха, 9,3 центнер (сэбэр утаhаарнь тооходо) ноohо хайшалха даабаритай зомди. Энэмнай бэелүүлмээр зорилго болоно. Манай бригада ажахын гүйсэд тоосоондо оронхой. Энэ жэлдэ хэды гаргаша хэхэеэ бидэ hайн ойлгонхойбди,— гэжэ гурбадахи отделениин ахалагша хонишон А. И. Осмоловский хөөрэнэ.

Эндэ мүнөө 480 хурьган абтаад байна. Байра соонь ороходомнай, шиигынь нэгэ бага бараг хэбэртэй. Агаар оруулха түмэр хоолойнуудые олоов оруулhан байба. Томошог болоhон хурьгад витаминтай ногооной гурил, хуhанай наб-шаhа, hайхан үбhэ эдинэ.

— Үбhэнэй шанарынь муу. Хониднай тэрэниие эдижэ үгэнэгүй. Энэ газаахи hүрилэгдөөтэй үбhэнэй тэн хахадынь ноoройтой холисолдонхой гэхэдэ алдуу болохогүй. Тиигээдшье тэрэмнай бага үлэб. Саашадаа яаха зон болонобибди, мэдэнэгүйб. Үшөө наяад хонин хурьгалхаар хүлеэгдэнэ. Бэлшээришье байхагүй. Эндэ тойроод аяар 9 отара хонид байрлана. Автолавка ябадаггүй. Библиотекэ, агитбригада гээд ороидоошье мартажархинхайбди,— гэжэ гуша гаран жэлдэ хонишоноор худэлжэ ябаhан Алексей Иванович мэдүүлээ hэн.

Дүй дүршэлтэй хонишодой нэгэн Д. И. Асеевэй отарада баhал иимэрхүү гомдоо дуулабабди. Эндэ мүнөө 484 хурьган абтаад, түлжүүлэгдэжэ байна. Дмитрий Ивановичай мэдүүлhэнэй ёhоор түл абалга ехэл унжагайранхай. Энэ отарын хонид январиин тэнгhээ эхилhэн аад, hараhаа үлүү саг соо үшөө дүүрээдүй, хурьгалха хонидынь 120 толгой үлөөд байгаа hэн.

Энэ ажахын Харланай отделениин З. Б. Дагбаевагай даадаг отарада хүрэжэ ерэбэбди. Эндэхи байрын доторынь баhал шиигтэй, агаарынь эхүүн байба. Энэ отарын хонид үбhэ тэжээлээр яhала барагаар хангагданхай. Эхэ хонидто үбhэн, сенаж, талха таряанай зүйл үгтэнэ. Хурьгад үбhөөр, витаминтай ногооной гуриллаар, загаhанай тоhоор, ихтиолтой уhаар хангагданхай.

Тус бригада нёдондо зуун эхэ хонин бүриhөө 75 хурьга абаhан hаа, байгша ондо 87 түл түлжүүлхээр хараална. Эндэ даб дээрэ 380 эхэ хонин хурьгалаад байна. Үшөө 214 хонин түрэхэ юм.

Энэ жэлдэ район дотор 54,2 мянган эхэ хонинhоо 45 мянган хурьган абтахаар түсэблэгдэнэ. Теэд бэшүүрэйхид зорилгоондоо хүрэжэ шадаха гээшэ гү? Юундэ эгээл мүнөө хурьга абаха харюусалгатай хаhын түлэг ябажа байха үедэ иимэ дутагдалнууд дайралданаб? Элирүүлэгдэhэн эдэ дутуу дунданнуудай усадхагдаа hаань, тус районой хонишод түсэбөөр хараалагдаhан хурьгадаа абаха арга боломжотой юм.

Абаhан ашаг олзоороо ажахынгаа гаргашье харюулха, өөhэдынгөө олоhон мүнгэ зөөреэр өөhэдыгөө хангаха гуримда ороhон энэ жэлдэ Бэшүүрэй районохидой хони үсхэбэрилгэдэ иимээр хандажа байhыень юугээршье сагааруулхын аргагүй.

В. ДАМБАЕВ,
Буряадай Гүрэнэй агропромышленна нэгэдэлэй хүргэлтые харуулhан выставкын директор.
Д. ДОНДОКОВ,
Манай тусхай корр.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИ

ЛЕКТОРЭЙ ҮГЭ ХҮСЭТЭЙ

Хубилган шэнэдхэлгые бэелүүлхэ хэрэгтэ лекторнүүд ехэ үүргэ дүүргэхэ уялгатай. Лекционно пропагандэ хадаа партийе олониитэтэй холбохо шухала хэрэгсэл болодог гэшэ. Үнэн сэхэ, гүнзэгы удхатай, хүн зоной һанал бодол хүлгөөжэ шадаха лекторэй үгэ хүнүүдые хубилгаха, эдэбхижүүлхэ, тэдэниие улам ехэ эршэтэ ажалда бодхоожо шадаха хүсэтэй. Тиимэһээ мүнөө үеын эрилтэнүүдтэ хүрэжэ хүдэлхын тула лектор бүхэн хубилган шэнэдхэлгые нэн түрүүн өөрһөө эхилхэ, бүхы хүдэлмэрэе шэнээр хэхые оролдохо уялгатай. Тиигэбэл лекционно хэрэгые бүхыдэнь хубилгажа, мүнөөдэрэй эрилтэнүүдтэ гаргажа шадаха байнабди. Лекторнүүд мүнөө ганса хоочон үгөөр хубилган шэнэдхэхэ тухай хэлэхэ, хөөрэхэ бэшэ, харин бодото жэшээ дээрэнээ үндэһэлэн лекционүдые уншаха, үгэ бүхэнөө үйлэдбэриин, ажабайдалай ажал хэрэгүүдтэй холбохо өөдтой.

Манай райондо эдэ эрилтэнүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай. Партийн райком, районой «Знание» бүлгэм лекторнүүдэй һуралсал саг үргэлжэ үнэрэгэжэ, тэдэнэй мэргэжэл шадабари, Мэдэсэ дээшэлүүлхые оролдожо байдаг гэшэ. Бэрхэ лекторнүүдэй дүй дүршэлдэ анхарал хандуулагдана, тэрэнийнь дэлгэрүүлхые оролдонобди. Лекци уншаха бүхэндөө хүнүүдтэ шэнэ бодол түрүүлдэг, элдэб баримтануудые шэнжэлхы өөдөр харахаа дүршэл олгодог лекторнүүд район соомнай олон. Жэшээлхэдэ, Н. В. Любовникова, Б. Д. Будаев, О. Р. Раднаева, Д-Н. Батуев болон бусад болоно. Эдэмнай үнэн зүрхэнһөө оролдожо хүдэлдэг зон. Өндэр дээрэнээ үгэ хэлэхэ гэшэ партийна уялгамнай гэжэ тэдэнэр тоолодог байха юм. Энэ тон зүб.

Гэбэшье иимэ лекторнүүд район соомнай үшөөл үсөөн. Мүнөө боложо байгаа «Знание» бүлгэмэй гэшүүдэй шалгалта энээниие гэршэлнэ. Энэ шалгалта һайнаар үнэргэхэ гэшэ тон шухала. Шалгалта үнэргэхэ комисси бии болгогдонхой. Гадна тэрэнэй хүдэлмэридэ рецензентнүүд олоор хабаадуулагдана. Лекторнүүд элдэб аудиториннуд соо лекци уншажа, сэгнэлтэ абаһан байха юм. Энэ шалгалта хадаа зарим партийна организацинуудта лекторнүүдээр шадабаригүй, эрдэм мэдэсээршье һула хүнүүдэй табигдаһые эли-рүүлһэн байна. Тиихэдэ Улан-хаанай, Барханай, Іахалиин «Знание» бүлгэмэй эхин организацинууд энэ шалгалта үнэргэлгэдэ хайша хэрэгээр хандаа. Хэдэн һара соо эндэ лекционно пропагандын талаар эхин организацийн түрүүлэгшые оложо шаданагүй. Энээнтэ дэ партийна организацинуудай секретарьнаршье анхарал табинагүй.

Ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримда орожо байһан мүнөө үедэ экономист-лекторнүүдэй үүргэ тон ехэ. Ажахын тоосоое, бригадна подряд тухай, салин хүлһэ яажа тоолохо тухай, экономическа һуралсал үнгэргэхэ талаар тэдэнэр тон ехэ ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулха өөһөтой байна. Энээндэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд тулһалха болоно гэжэ һанаахаар. Тоэд ноябрь һарада республикаһаа ерэһэн экономическа эрдэмэй кандидадуудай лекционүудые олон хүн шагнажа үрдеэгүй.

Зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд лекционүүдтэ хайша хэрэгээр хандана. Энээниие шухала партийна даабари гэжэ тоолодогүй байха юм. Нүгөө зариманууд лекторнүүдые хоочон үгын ашаар мүнгэ абаашад гэжэшье тоолодог байха. Энэ хадаа мүнөө үедэ тон буруу һанамжа гэшэ. Гэбэшье хүн зоной анхарал татахын тула лекторнүүд өөһэдөө ехэ бэлэдхэлтэй, коллективэй бэелүүлхэ зорилгонуудые хараада абаһан, тэдэнэй ажабайдалда дүтэ, ойлгосотой үгөөр хэлэгдэһэн лекци уншаха уялгатай болоно. Ганса саарһан дээрэ бэшээшээ даржаганаса уншаад гарашахагүй, хүнүүдээр хоорэлдэхэ, асуудалнуудтань тоб гэмэ, үнэн сэхэ хариу үгэжэ шадаха болоно. Тиихэдэл лекторэй нэрэ хүндэ дээшэлхэ, лекционүүдтэшье хүнүүд дуратайгаар ябадаг болохо байна. Харин мүнөө хүнүүдые хүсөөр туужа асарха, һонигүй лекционүүдтэ хүнүүдэй унтажа һууха ушар үшөөл үзэгдэнэ.

Улаасхоорондын байдалаар уншагдаһан лекционүүд зоной һонирхол ехэ татадаг. Тиимэһээ энэ темээр район соомнай олон лекционүүд уншагдана. Жэшээнь, лекторнүүд Б. В. Самбуев, Д. Д. Гомбоев, Б. Д. Будаев, О. Р. Раднаев гэгшэд иимэ лекционүүдые һонирхолтой, өөрын онсо маягтай болгохые ехэ оролдодог байна. Харин мүнөө хүнүүдые хүсөөр туужа асарха, һонигүй лекционүүдтэ хүнүүдэй унтажа һууха ушар үшөөл үзэгдэнэ.

Тэдэнэр өөһэдөө улаасхоорондын, дотоодын политикада боложо байһан үйлэ хэрэгүүдые һайн мэдэдэг, зүбөөр ойлгодог хүнүүд. Тиимэһээ темээ һайнаар, ойлгосотойгоор хөөрэжэ үгэдэг байна. Мүнөө айл бүхэндэ телевизор, радио бии. Хүн бүхэн бага ехэгүй дэлхэй дээрэ боложо байһан юумэ ойлгоод, хараад байна. Тиимэһээ тэдэниие гайхуулха гэшэ хүшэр. Гэбэшье эдэ лекторнүүд элдэб ном, журнал, газетэнүүдые уншажа, элдэб һонирхолтой баримтануудые оложо хөөрэдэг, тайлбарилдаг заншалтай. Гэхэтэй хамта энэ темээр уншагдаһан зарим лекционүүд мүнөөдэрэй эрилтэнүүдтэ хүрэнэгүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Бидэ мүнөө энэ хүдэлмэри һайжаруулха талаар хэмжээнүүдые абажа байнабди.

Мүнөө үедэ алкоголизмтай, наркоманитай, тамхи таталгатай эрид шиид тэмсэлэй боложо байхада медицинын хүдэлмэрилэгшэд, хуули ёһо сахигшад эдэ асуудалнуудаар лекционүүдые уншаха, ойлгуулламжын ехэ хүдэлмэри ябуулха уялгатай. Энэ талаар лекторнүүд Г. О. Самбуева, С. Б. Булгатова, А. И. Краснов, В. О. Очиров гэгшэдэй хүдэлмэри тэмдэглэхээр. Тиихэдэ энэ хүдэлмэридэ багшанар олоороо хабаадаха болоно. Арбатын, Гаргын, Хурамхаанай дунда һургуулинуудай багшанар лекционүүдые муу бэшээр уншана. Гэбэшье тэдэнэр гол түлэб түрэлхидэй суглааануд дээрэ һурагшадые хүмүүжүүлхэ тухай, гэртэхин ба үхибүүд хөөрөй хоорондохи харилсаан тухай лекционүүдые гол түлэб уншадаг байна. Тэдэниие ажалша коллективүүдтэ лекционүүдые уншадаг болгохо талаар хэмжээнүүд абтажа байна.

Манай районой «Знание» бүлгэм эхин шатын лекторнүүдэй үүргэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна. Эндэ партийна организацинууд туһалха ёһотой гэжэ һанагдана. Тэдэнэй хүдэлмэриин түсэбүүдые баталжа, ямар коллективтэ лекци уншахыень заахаа, эльгээхэ ёһотой. Мүн тэдэнэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ хэрэг шухала. Эхин эмхинүүдэй олон лекторнүүд муу бэшээр ажаллана, Гэбэшье зариманиинь лекционүүдые һула бэлэдхэлтэйгээр уншажа, хүнүүдые һонирхуулнагүй. Лекторнүүдээр хүнүүдые томилходоо, тэрэнэй шадабари, эрдэм мэдэсэ һайнаар шалгажа табиха хэрэгтэй.

Саашань хэлэхэдэ, лекторнүүдээр залуушуулые хүдэлгэхэ мүн лэ шухала. Район соомнай залуу лекторнүүд үсөөн. Иимэ байдал һайжаруулхын тула райондомнай залуу лекторнүүдэй һургуули эмхидхэгдэнхэй. Эдэнэй һуралсал һонирхолтой болгохо зорилгоор, тэдэнэй политическэ эрдэм мэдэсэ дээшэлүүлхэ элдэб нааде, диспут, асуудалнууд ба харюнуудай үдэшэнүүдые эмхидхэнэбди. Энэмнай һүүлэй үедэ, муу бэшэ үрэ дүнгүүдые үгэжэ байна.

Онсолон хэлэхэдэ, лектор бүхэн мүнөө үеын эрилтэнүүдэй ёһоор хүдэлжэ, партийн XXVII съездын, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубита оруулха ёһотой болоно. Лекторэй үнэн сэхэ үгэ хүсэтэй. Тэрэниие зүбөөр хэрэглэжэ, хүн бүхэниие мүнөөдэрэй зорилгонуудые дүүргэхэ хэрэгтэ элсүүлхэ гэшэ манай гол зорилго болоно.

Т. МОНТОЕВА,
Хурамхаанай районой «Знание» бүлгэмэй харюусолгата секретарь.

Колхозой Жэшээтэ Уставай проектые зүбшэн хэлсэнэбди

ДУТАГДАЛНУУДАА ДАБТАХ

Байгша он манай колхозуудай хүгжэлтын түүхэдэ онсо ехэ удха шанартай жэл болохонь. Юуб гэхэдэ, энэ жэлэй март һарада Колхознигуудай Бүхэсоюзна IV съезд боложо үнгэрхэнь ха юм. Энэ ехэ хуралдаан дээрэ Колхозуудай Жэшээтэ Уставай проект зүбшэн хэлсэгдэжэ, баталагдан абтахань гээшэ. Ушар тиимэһээ бидэ байгша онһоо эхилжэ, энэ Уставые тон һаринаар сахижа, хүдэлмэридөө хэрэглэхые оролдохобди.

Колхозуудай Жэшээтэ Уставай проектые зүбшэн хэлсэлгэ манай район дотор хаа хаанагүй мүнөө боложо байна. Манай колхозой правлёни энэ талаар тодорхой хэмжээнүүдые абанхай. Ажахымнай гэшүүн бүхэн өөһэд өөһэдынгөө дурадхалнуудые, һанамжануудые бэшэжэ, хэлэжэ үгэхэ даабаритай болоһохой. Даб дээрэ тиимэ эндэ дурдажархихаар һанамжа ороодүй байна. Би өөрынгөө зарим һанамжануудые хэлэнүү. Уставай проектын «Газар ба тэрэниие хэрэглэлгэ» гэжэ гурбадахи гол статья дотор хангалтагүй муугаар ашаглаха ябадалһаа колхозой газарые наринаар сахиха гэжэ бэшэгдэнхэй мүрнүүдые уншанабди. Энээниие бүри шангадхаа һаа гэжэ һананаб. Юуб гэхэдэ, һүүлэй жэлнүүдтэ алишье колхозой газарай хүрьһэниинь муудажа эхилэнхэй. Ушар тиимэһээ **колхозник бүхэн газарай хүрьһые муудуулхагүй, харин тэрэниие һайжаруулхын түлөө оролдохо уялгатай гэжэ нэмэбэл, һайн бэлэй.** Үшөө нэгэ иимэ дурадхал байна. Колхознигой бүлын (колхозник айнай) хубинан хамһабариин ажахы гэжэ юһэдэхи статья дотор 43 пунктын мүрнүүдые уншахада ойлгохоор бэшэл даа. Эндэ айл бүхэн хэды шэнээн мал барихаб гэжэ хэлэгдээгүйнь харамтай. Мүнөө бидэнэрэй сахижа байһан Уставай ёһоор колхозникигой бүлэ хэдышье үхи хүүгэдтэй байг өөрэгүй 3 үхэр, 10 хони, 2 гахай бериха эрхэтэй. **Энэ талаар олон үхибүүдтэй айл олон мал бариха эрхэтэй болоо** һаань, хайшаа юм! Гурбаншье, арбаншье хүүгэдтэй айл мал нэгэ адлаар барижа болохогүй байна. Тиимэһээ энэ минии һанамжые колхознигууд зүб гэжэ тоолохо аабза гэжэ найданаб. Мүнөөнэй Устав соо колхоздо абтаһан бүхы продукци болон олзо доходые хубаарилга гэһэн долоодохи статья ехэл ойлгосогүйгөөр хэлэгдэнхэй. Харин энэ Колхознигуудай Бүхэсоюзна IV съезд дээрэ баталагдан абтаха энэ Уставай проект дотор яһала һайнаар ойлгуулагдан бэшэгдэнхэй. Энэнь һайшаалтай. Пункт бүхэндэ тогтожо хэлээ һаа, хүн бүхэндэ дурадхалнууд бии ааб даа. Тэзд би энэ статья соогоо ажахынгаа зарим тэды хүүгэлтые, шиидхэгдээгүй асуудалнууд дээрээ тогтохо хүсэлэнтэйб.

Манай колхоз урда жэлнүүдтэ хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ хүдалдаха талаар гээгдэнги ажахы гэжэ бага бэшэ шүүмжэлэлдэ ородогшье һэн. Энэ талаар колхозой правлёни, партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд тодорхой хэмжэлүүдые хараанжа, хамтын суглаан дээрээ баталан абаһан байха юм. Нэн түрүүн бидэ таряан болон мал ажалдаа түрүү онол арганнуудые үргэнөөр хэрэглэхээр хараалаа бэлэйбди. Илангаяа ґазар таряалан дээрэ эрхим ургаса абаха технологи, малай үүлтэр һайжаруулха, тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ гэхэ мэтэ тодорхой хүдэлмэри ябуулагдахаар түсэблэгдэнэн байгаа. Даб дээрэ тиимэ гэхээр һайн үрэ дүнүүд түйлагдашоодуй. Тоэд бидэ энэ түсэбөөр хараалагдаһан хараа зорилгодоо хүрэхэ дүүрэн арга боломжотой байнаа һайса мэдэрнэбди.

Энэ жэлһээ эхилжэ, манай колхоз абаһан ашаг олзоороо ажахынгаа гаргашые харюулха, өөһэдынгөө олоһон мүнгэ зөөрөөр өөһэдыгөө хангаха гуримда оробо гээшэ. Энэ гуримаар бидэ амжалта түйлаха арга нөөсэтэй гүбди? Үнэн гэжэ хэлэхэ эрхэтэйбди. Гансал нёдондоной үрэ дүн абажа хараа. Ажахы һу, мяха гүрэндэ тушааха түсэбүүдээ амжалтатай бэелүүлээ. Үйлэдбэрилэгдэһэн продукциин өөрынь үнэ сэнгынь нилээд хямдараа. Түл түрэсэ яһала олоор абтаа. Эдэ бүгэдын ашаар бидэ үнгэрһэн жэлдэ 3 миллион 563 мянган түхэригэй валова продукци үйлэдбэрилөөбди. Иигэжэ ашаг олзо абалгамнай 21,2 процентдэ хүргэгдөө. Энэнь үрэзанда жэлэйхидэ орходоо 4 процентээр дээшээ болоно. Сэбэр ашаг олзо оруулха түсэбөө 112 процент дүүргэһэн гэхэ гү, али гүрэндэ худалдаһан продукциингаа зэргээр 583 мянган түхэригэй ашаг олзо оруулха һаа, тэрэнээ 654 мянган түхэригтэ хүргэһэн байнабди. Байгша ондо манай шэнэ гуримда ороод худэлхэдэ, энэмнай түрүүшын үедэ ехэл туһатай байха юм.

Хэнэйшье мэдэһээр, орооһо таряанай, тэжээлэй үргамалнуудай бараг һайн үрэса абахадал, үбэлжэлгэ һайнаар үнгэрдэг, адууһа малай ашаг шэмэнь дээшэлдэг, түл түрэсэ олоор абтадаг гээшэ ааб даа. Тоэд бидэ энэ талаар гээгдэлтэй байнаарбди. Колхозой механизаторнүүд һанаһанда хүрэмэ ургаса абажа үшөө шадаагүй байнаар. Энэ дутагдалаа усадхаха талаар түсхай программа хараалаанхайбди. Үнгэрһэн жэлдэ ажахын инженерно-техническэ албанай гэмээр хабарай тарилгада муу бэлэдхэлтэйгээр хүрэжэ ерээ һэмди. Шухала кампаниин үедэ техникэ, машина эбдэржэ, нилээд һаад ушаруулаа. Тоһо түлишэ дуталдаа. Механизаторнуудай бэлэдхэл муу байшоо. Байгша ондо бидэ эдэ дутуу дүнданнуудые усадхаха ёһотойбди. Тиихэдээ тарилгын талмайн бүридэлынь ондоо болгогдохо юм. Бидэ тэжээлэй ургамалнуудай талмайёнь мүнөө жэлдэ 1100 гектараар үргэдхэхэмнай. Иигэжэ механизаторнуудная нийтын адууһа малай толгой бүридэнь 16 центнер тэжээлэй единицын хэмжээнэй тэжээл нөөсэлдэг болохо ёһотой.

Мал ажал дээрэ абаад харахада, эндэ хэрэглэгдээгүй ара гэрэнгэлгэдэ хайша хэрэгээр хандаа. Хэдэн һара соо эндэ лекционно пропагандын талаар эхин организацийн түрүүлэгшые оложо шаданагүй. Энээнтэ дэ партийна организацинуудай секретарьнаршье анхарал табинагүй.

Ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримда орожо байһан мүнөө үедэ экономист-лекторнүүдэй үүргэ тон ехэ. Ажахын тоосоое, бригадна подряд тухай, салин хүлһэ яажа тоолохо тухай, экономическа һуралсал үнгэргэхэ талаар тэдэнэр тон ехэ ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулха ёһотой байна. Энээндэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд туһалха болоно гээд һанахаар. Тоэд ноябрь һарада республикаһаа ерэһэн экономическа эрдэмэй кандидадуудай лекционүудые олон хүн шагнажа үрдеэгүй.

Зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд лекционүүдтэ хайша хэрэгээр хандана. Энээниие шухала партийна даабари гэжэ тоолодогүй байха юм. Нүгөө зариманууд лекторнүүдые хоочон үгын ашаар мүнгэ абаашад гэжэшье тоолодог байха. Энэ хадаа мүнөө үедэ тон буруу һанамжа гээшэ. Гэбэшье хүн зоной анхарал татахын тула лекторнүүд өөһэдөө ехэ бэлэдхэлтэй, коллективэй бэелүүлхэ зорилгонуудые хараада абаһан, тэдэнэй ажабайдалда дүтэ, ойлгосотой үгөөр хэлэгдэнэн лекци уншаха уялгатай болоно. Ганса саарһан дээрэ бэшээшээ даржаганаса уншаад гарашахагүй, хүнүүдээр хоорэлдэхэ, асуудалнуудтань тоб гэмэ, үнэн сэхэ хариу үгэжэ шадаха болоно. Тиихэдэл лекторэй нэрэ хүндэ дээшэлхэ, лекционүүдтэшье хүнүүд дуратайгаар ябадаг болохо байна. Харин мүнөө хүнүүдые хүсөөр туужа асарха, һонигүй лекционүүдтэ хүнүүдэй унтажа һууха ушар үшөөл үзэгдэнэ.

Улаасхоорондын байдалаар уншагдаһан лекционүүд зоной һонирхол ехэ татадаг. Тиимэһээ энэ темээр район соомнай олон лекционүүд уншагдана. Жэшээнь, лекторнүүд Б. В. Самбуев, Д. Д. Гомбоев, Б. Д. Будаев, О. Р. Раднаев гэгшэд иимэ лекционүүдые һонирхолтой, өөрын онсо маягтай болгохые ехэ оролдодог байна. Тэдэнэр өөһэдөө улаасхоорондын, дотоодын политикада боложо байһан үйлэ хэрэгүүдые һайн мэдэдэг, зүбөөр ойлгодог хүнүүд. Тиимэһээ темээ һайнаар, ойлгосотойгоор хөөрэжэ үгэдэг байна. Мүнөө айл бүхэндэ телевизор, радио бии. Хүн бүхэн бага ехэгүй дэлхэй дээрэ боложо байһан юумэ ойлгоод, хараад байна. Тиимэһээ тэдэниие гайхуулха гэшэ хүшэр. Гэбэшье эдэ лекторнүүд элдэб ном, журнал, газетэнүүдые уншажа, элдэб һонирхолтой баримтануудые оложо хөөрэдэг, тайлбарилдаг заншалтай. Гэхэтэй хамта энэ темээр уншагдаһан зарим лекционүүд мүнөөдэрэй эрилтэнүүдтэ хүрэнэгүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Бидэ мүнөө энэ хүдэлмэри һайжаруулха талаар хэмжээнүүдые абажа байнабди.

Мүнөө үедэ алкоголизмтай, наркоманитай, тамхи таталгатай эрид шиид тэмсэлэй боложо байхада медицинын хүдэлмэрилэгшэд, хуули ёһо сахигшад эдэ асуудалнуудаар лекционүүдые уншаха, ойлгуулламжын ехэ хүдэлмэри ябуулха уялгатай. Энэ талаар лекторнүүд Г. О. Самбуева, С. Б. Булгатова, А. И. Краснов, В. О. Очиров гэгшэдэй хүдэлмэри тэмдэглэхээр. Тиихэдэ энэ хүдэлмэридэ багшанар олоороо хабаадаха болоно. Арбатын, Гаргын, Хурамхаанай дунда һургуулинуудай багшанар лекционүүдые муу бэшээр уншана. Гэбэшье тэдэнэр гол түлэб түрэлхидэй суглааануд дээрэ һурагшадые хүмүүжүүлхэ тухай, гэртэхин ба үхибүүд хөөрөй хоорондохи харилсаан тухай лекционүүдые гол түлэб уншадаг байна. Тэдэниие ажалша коллективүүдтэ лекционүүдые уншадаг болгохо талаар хэмжээнүүд абтажа байна.

Манай районой «Знание» бүлгэм эхин шатын лекторнүүдэй үүргэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна. Эндэ партийна организацинууд туһалха ёһотой гэжэ һанагдана. Тэдэнэй хүдэлмэриин түсэбүүдые баталжа, ямар коллективтэ лекци уншахыень заахаа, эльгээхэ ёһотой. Мүн тэдэнэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ хэрэг шухала. Эхин эмхинүүдэй олон лекторнүүд муу бэшээр ажаллана, Гэбэшье зариманиинь лекционүүдые һула бэлэдхэлтэйгээр уншажа, хүнүүдые һонирхуулнагүй. Лекторнүүдээр хүнүүдые томилходоо, тэрэнэй шадабари, эрдэм мэдэсэ һайнаар шалгажа табиха хэрэгтэй.

Саашань хэлэхэдэ, лекторнүүдээр залуушуулые хүдэлгэхэ мүн лэ шухала. Район соомнай залуу лекторнүүд үсөөн. Иимэ байдал һайжаруулхын тула райондомнай залуу лекторнүүдэй һургуули эмхидхэгдэнхэй. Эдэнэй һуралсал һонирхолтой болгохо зорилгоор, тэдэнэй политическэ эрдэм мэдэсэ дээшэлүүлхэ элдэб нааде, диспут, асуудалнууд ба харюнуудай үдэшэнүүдые эмхидхэнэбди. Энэмнай һүүлэй үедэ, муу бэшэ үрэ дүнгүүдые үгэжэ байна.

Онсолон хэлэхэдэ, лектор бүхэн мүнөө үеын эрилтэнүүдэй ёһоор хүдэлжэ, партийн XXVII съездын, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубита оруулха ёһотой болоно. Лекторэй үнэн сэхэ үгэ хүсэтэй. Тэрэниие зүбөөр хэрэглэжэ, хүн бүхэниие мүнөөдэрэй зорилгонуудые дүүргэхэ хэрэгтэ элсүүлхэ гэшэ манай гол зорилго болоно.

Т. МОНТОЕВА,
Хурамхаанай районой «Знание» бүлгэмэй харюусолгата секретарь.

ТҮМЭР ЗАМАЙ СЕЛЕНГИНСКЫН ДИСТАНЦИДА АЖАЛАЙ ОЛОН ТҮРҮҮШҮҮЛ ХҮДЭЛДЭГ ЮМ. ТЭДЭНЭРЭЙ ТООДО БРИГАДИР НИКОЛАЙ АЛЕКСАНДРОВИЧ ГАЛИМОВ ОРОНО. ОЛОН ЖЭЛЭЙ СААНА УЛААН-ҮДЭДЭ ФЗУ ДҮҮРГЭЭД, ТУС ДИСТАНЦИДА АЖАЛЛАХАЯА ЕРЭЭ ҺЭН. ТИИГЭЖЭ ТЭРЭ АЖАЛАЙНГАА НАМТАРЫЕ ТҮМЭР ЗАМАЙ ОБХОДЧИГООР ЭХИЛЭН ЮМ. ТЭРЭ ҮЕЫНХИДЭ ОРХОДОО МҮНӨӨ ОБХОДЧИГОЙ ХҮДЭЛМЭРИ НИЛЭЭД ОҢЬҺОЖОРУУЛАГДАА. Н. А. ГАЛИМОВАЙ ХҮТЭЛБЭРИЛДЭГ БРИГАДЫН КОЛЛЕКТИВ ДААЛГАГДАҺАН УЧАСТОГАА ЭРХИМЭЭР ХАРУУҺАЛЖА, ОЛОНОЙ ДУНДАҺАА ШАЛГАРНА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: БРИГАДИР Н. А. ГАЛИМОВ.

М. СУТУРИНДАЙ фото.

ЛВРЗ-һээ МЭДЭЭСЭНЭ

МЕТОДИЧЕСКА ЗҮБШЭЛ ЗААБАРИНУУД ҮГТЭБЭ

Ленинэй орденто локомотив-вагон заводайнь парткомой полит-гэгээрэлэй методическа кабинедтэ партийна болон комсомолой һуралсал эмхидхэдэг пропагандистнарай семинар үнгэроо.

Партийна болон комсомолой һуралсалай хэшээлнүүдэй аша үрые дэшэлүүлхэ онол арганнуудые бэдэрхэ, зоримгойгоор хэрэглэхэ тухай семинар дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Энээнһээ гадна «Совет обществын оюун ухаан бодолой хүгжэлтэ» гэһэн темээр методическа зүбшэл заабаринууд үгтэһэн байна.

Парткабинедэй методсовет пропагандистнарай методическа һуралсал эмхидхэхэ талаар эдэбхитэй ажал ябуулна. Һүүлэй 2—3 жэлэй туршада энэ шэглэлэй хүдэлмэридэ ёһотой анхарал хандуулагдаагүй, тиимэһээ горитой дутуу дүнданууд үзэгдэдэг байгаа.

Марксистско-ленинскэ һуралсал хубилган шэнэдхэхэ, тэрэниие ажабайдалтай нягтаар холбохо гэһэн зорилго хэшээл бүхэн дээрэ шиидхэгдэхэ юм. Оюун ухаан бодолой хүгжэлтэ» гэһэн темээр методическа зүбшэл заабаринууд үгтэһэн байна.

«1987 оной дүнгүүд болон ажахы эрхилэлгын шэнэ эрхэ байдалда заводой коллективэй шиидхэхэ зорилгонуud» гэһэн асуудалаар түсэблэлгын-экономическа таһагай начальнигай орлогшо Б. А. Баранов үгэ хэлэжэ, семинарта хабаадагшадай хэшээлнүүдтээ хэрэглэмээр тоо, баримтануудтай танилсуулаа. Удаадахи хэшээлдэ хэрэглэгдэхэ литература тухай парткабинедэй библиотекые даагша В. С. Буянтуева хөөрөө.

ПОЛИТИНФОРМАТОРНУУД ҺУРАНА

Аман үгын политическэ агитацида мүнөө үе саг шэнэ эрилтэнүүдые табина. Нэн түрүүн агитатор болон политинформаторнууд тус тус ажалша коллектив дотор хубилган шэнэдхэлгын ябаса тухай ажалшадай мэдээсэхэһээ гадна бии байгаа дутуу дунданүүдые эрид шууд зайсуулгада тэдэниие элсүүлхэ ёһотой болоно. Үйлэдбэриин, ажалай журам эбдэһэн, оюун сэдьхэлэй ёһо гуримуудые эбдэһэн ушарнуудта мүн политическэ үнэн зүб сэгнэлтэ үгэхэ зэргэтэй юм. Тиимэһээ аман үгын агитаци ябуулагшадай бэлэдхэл нарижуулан һайжаруулагдаха болоно. Энээнэй тулада ажалша коллективүүд дотор агитатор, политинформаторнуудай тодорхой методическа, политическэ һуралсал эмхидхэгдэдэг.

1988 оной эхиннээ иимэ семинар ЛВРЗ-дэ хүдэлгэгдэдэг болоо. Тус һуралсал ороной политическэ ажабайдалай, экономикын, соёлой болон коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын асуудалнууд, мүн улаасхоорондын байдалай асуудалнууд гэһэн дүрбэн шэглэлээр ябуулагдана.

Аман үгын агитаци эмхидхэхэ асуудалнуудаар ЛВРЗ-гэй партийна эхин организацинуудай секретарьнарай орлогшонуудай, агитколлективүүдые хүтэлбэрилэгшэдэй, экономикын асуудалнуудаар политинформаторнуудай һуралсал мүнөө үедэ үнгэргэгдэнэ. Тус семинарнуудта хабаадагшадай урда ЛВРЗ-гэй парткомой секретариин идеологиин талаар орлогшо А. А. Бертанов, түсэблэлгын-экономическа таһагай начальнигай орлогшо Б. А. Баранов, заводой парткомой секретариин үйлэдбэриин талаар орлогшо Т. И. Хазанов гэгшэд үгэ хэлээ. Өөһэдөө өөһэдыгөө мүнгэ зөөреэр хангалгын, гаргашануудаа өөһэдөө тэхэрюулгын экономическа эрхэ байдалда заводой коллективэй орохо үедэ үзэл сурталай хүдэлмэриин, аман үгын агитацийн эдэбхитэдэй гол зорилгонууд тухай тодорхой хөөрэлдөөн болоо.

Үзэл сурталай хүдэлмэриин шухала хубинуудай нэгэн болохо аман үгын политическэ агитацийн эдэбхитэдые бэлэдлгын аша үрэтэй шэнэ онол арганнуудые локомотив-вагон заһабарилгын заводой партийна комитет эдэбхитэйгээр бэдэрнэ, хэрэглэнэ.

А. ФЕДОРОВА,
ЛВРЗ-гэй парткомой политгэгээрэлэй кабинедые даагша.

ШЭНЭ -ГУРИМААР

Мүнөө үедэ залуу зониие хонин ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлжэ, холын отеранууд дээрэ байлгаха гээшэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй гол анхаралда байха ёһотой. Энэ талаар Зэдын районой «Коммунизм» колхозой правлени горитойхон ажал ябуулна. Һүүлэй үедэ энэ гэр бүлын подрядай гуримаар хүдэлдэг хонишод олошоржо байнхай. Илангаяа залуу хонишод энэ гуримаар ажаллаха ехэл дуратай.

Колхозой правлени залуу бүлэ хоёрой хоорондо табан жэлэй хугасаатай тусхай хэлсээн баталагдана.

Энэ хэлсээнэй гол удхань юуб гэхэдэ, залуу бүлэ 5 жэлээр колхозой отера харуулхадаа, үндэр уялгануудые абана. Жэшээлхэдэ, хонишод жэл бүри түсэбтэ бүхы даабаринуудаа дүүргэжэ байха, хонидой ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, отарадаа хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ, жэл бүри хонидоо тобир тарганаар ондо оруулха, зооветеринарна мэргэжэлтэдэй заабаринуудые гүйсэд дүүргэхэ, хонидойнгоо үбэлжэлгэдэ һайн шанартайгаар бэлдэхэ, гэр баранууудаа саг үргэлжэ заһабарилха, хонидоо зүбөөр харуулжа, эдеэлүүлжэ, үһалжа байха, өөһэдөө зооветеринарна һуралсалда эдэбхитэйгээр хабаадаха уялгатай юм.

Колхозой правлени өөрынгөө талаһаа хонишодто 1400 түхэригэй туһаламжа үгэхэ байна. Хэрбээ залуу хонишод энэ хэлсээнэй ёһоор абаһан уялгануудаа дүүргэнэн байгаа һаань, колхоз энэ 1400 түхэригөө хонишодтоо бусаалтагүй үгэхэ уялгатай. Абаһан уялгануудаа дүүргэнгүй, энэ хэлсээ баталһан 5 жэл соогоо хонин ажалһаа гаража ошохо болоо һаа, хонишон энэ 1400 түхэригөө һөөргэнь бусааха байна.

Тус хэлсээн колхозой правлениин түрүүлэгшэ ахалагша хонишон хоёрой гар табилгаар баталагдан абтадаг.

Н. ЧИМИТОВ.

Зэдын район.

Малай үбэлжэлгэ: үдэ

ХАРААЛҺ БЭЕЛҮҮ

Манай Хэжэнгын районой ажахынууд һу һаалиин 15 фермэтэй юм, Үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1661 килограмм һүн һаагдаа. 1986 онойхитой сасуулбал, энэмнай 100 гаран килограммаар дээшээ болоно. Гэбэшье республикын түрүү ажахынуудай туйлаһан амжалтануудтай зэргэсүүлэн хаража үзэхэ болоо һаа, тиимэ омогорхомоор юумэн эндэ хаанаһаа байхаб даа.

Район доторнай һу һаалгаар эгээл үндэр дүнгүүдые Чисаанын совхозой Булагай фермын коллектив туйлаа юм. Эндэ үнеэн бүриһөө 2469 килограмм һүн абтаа. Элбэг ёхэ сагаан эдеэ абеха хэрэгтэ һаалишад Х. Лубсандоржиева, Х. Буянтуева, Н. Гостева гэгшэдэй оруулһан хубита ехэ байна. Ажахын эрхим һаалишан, Ажалай Улаан Тугай, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденуудтай Хэндэ Доржиевна Лубсандоржиева үнеэн бүриһөө 3080 килограмм һу һааһан, толгой бүриһөнь тугал абаһан, тиин республикын гүрбан мянгатанай клубай гэшүүн болоһон байха юм.

Хэжэнгын совхозой Толгойн фермэ яһала амжалта туйлаһай. Эндэхи һаалишад район соогоо хөөрдөхи һуурида гаража, үнеэн бүриһөө 2060 килограмм һу һаагаа. Энэнь 1986 онойхидо орходоо, аяар 751 килограммаар дээгүүр болоно. Иимэ амжалта гэнтэ туйлагдашоо бэшэ ааб даа. Эдэ мэтын һайшаалтай хэрэгүүдые удаа дараалан бэелүүлхэ хэрэгтэ бригадир Ж. Н. Журмитовай оруулһан хубита ехэ.

Хамтын подрядай онол арганаар хүдэлдэг һу һаалиин фермэнүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ «

ШҮҮМЖЭЛХЫ ЁҺООР ХАРАЖА ҮЗЭХЭДЭ...

теплицэтэй, «Бурводстрой» трестын ПМК РСУ хоёр түс туста табы-табин толгой малай байрануудые барижа дүүргэжэ байнад. Энэнь тон һайшаалтай, городой зониие овощ-һы, мяхаар хангалгада өгөхэн нэмэри боложо үгэхэнь лаб-тай. Гэхэтэй хамта районой хүдөө нютагуудта үмсэдөө үхэр малгүй айлнууд олон. Хамнин совхозодо 83 айл, Санагада — 68, Дүтэлүүртэ — 43 айл малгүй юм. Тиигэжэ районой 4 мянга гаран үрхэ айлнуудһаа (город тоолонгүй) 300 үрхэтэ айл үмсэдөө мал баридаггүй гэжэ элирээ.

Цакир, Холтоһон, Баян-Гол һуринууд болон Закаменск хотодо ажаһуугшад газаагаа овощ ургуулха арга-тай. Гэбэшье ушөөл багаар ургуулна. Закаменск хотодо «Горняк» гэжэ саад эрхилэгшэдэй бүлгэм байгуулагдаһаар табан жэл болдобо. Үнгэрһэн жэлдэ тэндэ 70 тонно овощ ургуулагдаа. Энэ жэлдэ тэрэниие ушөөл саашань үргэдхэхэ гэжэ хэлэг-дэбэ. 1987 ондо ажалшадай дунда зэргын салин 3,1 процентэтэй дээшэлэ, 1987 ондо районой хүн бүхэн дунда зэргээр 1020 түхэриг эд бараа, эдэ хоол худалдаан абаа. Түгэсынь 1120 түхэриг байһан юм. Тиигэдэ Сагаан-Мориной, Үлэгшэнэй, Утаата-Далахайн Советүүдтэ юумэн тон багаар худалдагдаа. Сагаан-Мориндо — 320 түхэриг-тэ, Үлэгшэндэ — 402, Утаата-Далахайда 430 түхэриг-тэ арай гэжэ хүрөө бшуу.

Сагаан-Мориной, Үлэгшэнэй, Санагын болон Баян-Голой Советүүд хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгада аньхарала багаар хандуулна. Эдэ нэрлэгдэһэн Советүүдтэ 12-һоо 17 түхэриг хүрэтэр мунгэндэ хүн зоной ажаһуудлай хэрэглэмжэ хангагдаба гэбэл, энэнь район соо 25 түхэриг-тэ хүрэдэг юм.

Район соо һүргуулинууд үсөөн, гансал 44 процент хүүгэд саад, яслинуудаар хангагдаһай. 192 һууритай найман жэлэй һүргуули Новостройка һуурында баригдажа дүүрэжэ байна.

Арад зоной элүүрые хамгааллга эрид һайжараа, гэбэшье һүнэй кухни, аптекэ бариха асуудал үшөө үгүйсэд шиидхэгдэгүй байнаар.

Гэр байрануудые барилга хүндэшэг байнаар. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ бүхыдөө үмсын 387 гэр худөө нютагуудта баригдаа, арбан хоёр дохи табан жэлдэ 508 гэр баригдахаар хараалагдана. Агропромстройн ПМК, РСУ байрын гэрнүүдые муугаар барина.

Район соо промышленна барилга хэжэ байха подрядна организаци бии болгобол һайн нэн. Соёлой-спортын комплекснуудай бии болгогдоһоор соёлой гуламтануудай ажал хэрэг нилээд һайжараа. Дүтэлүүрэй, Мэлэн КСК-нууд, Хуртагын соёлой байшан илангаяа һайнаар ажалаа эрхилнэ.

Худөөгэй спортын нааданнуудта Зэдэдэ хоёрдохи, Загарайн райондо гурбадахи һууринуудые Захааминай район эзэлэ-дэг нэн.

Захааминай районой Совет эмхидхэлэй худэлмэри муу бэшээр ябуулна. Райсоведэй сесси үнгэргэхэдөө, элидхэлыень урид хэблэлдэ тунхаглана. Сесси нигэжэ үнгэргэхэдэ муу бэшэ гэжэ элирээ: депутадууд элидхэлтэй урид танилсаад, һанамжа, дурадхалнуудаа бодожо үзөөд, сессин худэлмэридэ тон эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Гэбэшье депутадууд үшөөл эдэбхи, үүсхэл һулатай, депутат бухэнэй үүргэ дээшэлүүлхэ гээшэ райсоведэй гол зорилго болохо ёнотой.

Верховно Соведэй Президиумэй эмхидхэлэй таһагые даагша В. Ч. Нимаев комиссиин элирүүлһэн дутуу дундануудые, ажаглалтануудые тобшолон хэлэбэ. Райсоведэй хүтэлбэри доро нютагуудай Соведүүдэй хэжэ байһан худэлмэрийн һайн талануудые онсолон тэмдэглээ. Үлэнтэ һуурында хүн зон өөнэдынгөө хүсөөр эхин һургуулиин байшан барinjан байна. Иигэжэ район соо эндэнэ иимэ һайн, һайхан үүсхэл гаража, нютаг бүхэндэ бага зэргээр барилганууды хэжэ захалаа. Үмсэдөө гэр байра баригшад дүн хамта 380 мянган тухэригэй урьһаламжа гүрэнэй банкһаа абажа хэрэглээ.

Гадна Соведүүдэй худэлмэридэ дутагдалнууд бии байнаар. Сессинүүдэй худэлмэридэ депутадууд үсөөнөөр хабаадана. Олонхи ушарта Соведүүдэй ажал хэрэгүүдые гол түлэб гүйсэдкомууд лэ бэелүүлнэ. Соведүүдэй бэелүүлжэ байһан худэлмэри тухай һуурин, тосхонуудайнгаа ажаһуугшадта дуулганагүй, юумэ соносохо стенднүүд үгы, радио хэрэглэгдэнэгүй. «Депутадай үдэр» хаа-яа үнгэргэгдэнэ.

Саашань нүхэр В. Ч. Нимаев бии байгаа дутагдалнуудаа яажа усадхаха, районой Соведүүдэй ажал худэлмэри һайжаруулха тухай хэлэ.

Зүблөөн дээрэ Дутэлүүрэй сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Ц. Б. Доржиев, гүрэнэй банкые эрхилэгшэ С. Ц. Мамкин, Утаата-Далахайн, Хамнин сомоной Соведүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэр Б. Л. Жигжитов, В. С. Очиров гэгшэд, худалдаа наймаанай талаар комиссиин түрүүлэгшэ Н. С. Штырева, Баян-Голой поссоведэй түсэблэлгын-бюджетнэ комиссиин секретарь Е. А. Протасова, Ёнгорбой тосхоной эхэнэрнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ Б. Д. Будаева, районой түбэй больницын ахамад врач Б. Н. Намдаков, КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь С. Л. Гатапов болон бусад нүхэд үгэ хэлэбэ.

Үгэ хэлэгшэд социальносёлой барилганууд тухай тогтоо. Спортын зал, стадион, нүргүүлиин мастерской Дүтэлүүр тосхондо барижа захалаа. Үлэнтэдэ баригдажа захалһан фельдшерскэ пункт ашаглалгада үгэхэ түсэб бии. 50 гэр баригдаа, тэрэнэй 13-ниинь гүрэнэй банкһаа урьһаламжа абаа юм. Гэр баригшадта совхозой талаһаа туһаламжа үзүүлэгдэнэ, гансал шифер, сонхын шэл, шэрэ-будагуудэ хомор, ондохонь хүшэр. Иигэжэ нүхэр Ц. Б. Доржиев үгэ хэлэхдэ, тэмдэглээ.

Хамнин сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. С. Очиров Соведэйнгээ бэелүүлжэ байһан ажал хэрэгүүд болон шиидхэгдэгүй асуудалнууд тухай үгэ хэлэхэдэ, олон дурадхалнуудые оруулба. Тэрэ сессинүүдые хоёр һарадаа нэгэ удаа бэшэ, кварталда нэгэ дахин сесси үнгэргэхэ тухай дурадхал оруулба.

— Найман жэлэй саада тэрэ район соо фельдшерскэ пунктнуудые шэнээр нэгэжэ захалаа һэмди. Мүнөө сохозуудай түбүүдтэ врачебнэ амбулаториинууд нэгэдэнхэй. Райондо бии байгаа участково больницануудта кардио-түбүүд бии болоо. Мүнөө үе сагай эрилтээр тосхонуудай пунктнуудта үдэрөөр байжа эмнүүлхэ стационарнуудые нэгэхэ тухэржэ байнабди,— гэжэ районой түбэй больницын ахамад врач Б. Н. Намдаков мэдүүлбэ.

— Мүнөө үе сагай эрхээр совхозуудай ажалаа эрхилжэ байхада, энэ хэрэгтэ Соведүүдэй үүргэ тон ехэ байха ёнотой,— гэжэ нүхэр С. Л. Гатапов хэлэбэ.— Мүнөө тон шухала, харюусалга ехэтэй хаһа малай үбэлжэлгэ ябажа байна. Район соо хамта 445 депутат тоологдодог, тэдэнэй нүлөөн энэ хэрэгтэ мэдэрмээр байха ёнотой. Үбэлжэлгын дүүрэтэр үшөө 3 һара байна, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ, Харацайн, Дүтэлүүрэй совхозуудта тэжээл хомор. Тус совхозууд үнгэрһэн хабарһаа захалаад тэжээл үргуулха, хуряажа абаха хэрэгтэ мууһаар бэлэдхэл хээ. Цакирай, Санагын, Ёнгорбойн, Далахайн совхозууд үбэлжэлгээ муу бэшээр үнгэргэжэ байна,— гэжэ саашань хэлэбэ.

80 квартиратай байрын гэр Закаменск хотодо барихаар хараалагданхай: «Бурводстрой» трестын ПМК энэ барилга бэелүүлхэ гээд даажа абаһан юм, теэд һаяшаг трестын хүтэлбэрилэгшэд энэ барилгаһаа арсаба. Мүнөөдэрэй байдалаар 18 эмшэд, 48 багшанар, 19 соёлой худэлмэрилэгшэд гэр, байра абахе ээлжээндэ байдаг юм. Шиидхэгдэхээр болоһон энэ асуудалда тусхайтаар анхаржа, гэр байрын барилганууды саг болзортонь дүүргэхэ шухала гээд эндэ тэмдэглэгдэ-дэ.

Нүхэр К. К. Шомоев тус зүблөөнэй дүн гаргаба. Захааминайхидай ажабайдал жэлнээ жэлдэ һайжаржа байна гээд тэрэ тэмдэглэбэ. Соведүүдэй гүйсэдкомууд һайнаар түбхинэнхэй, зохид, таарамжатай байшангуудые барижа ороһон байна. Мүнөө, хубилган шэнэдхэлгын хоёрдохи шатын үедэ үнэн сэхэ ажал хэрэгээрээ хүн бүхэн шалгарха ёнотой, социальна асуудалнууды шиидхэжэ, үйлэдбэридэ нүлөө үзүүлхэ хэрэгтэй гэбэ.

Удаань зүблөөндэ хабаадагшадые Дүтэлүүр һууринай фельдшерскэ пункт, дунда һургуули болон соёлой-спортын комплекстой танилсуулба, Дүтэлүүрэй КСК-гай артистнар айлшадтаа концерт харуулба.

Н. ШАБАЕВ,
манай корр.

ЭСТОН АРАД ЭХЭ ТҮҮХЫНГЭЭ ЭЗЭН

ТАЛЛИН. (ТАСС). Американ конгрессменүүд Совет Прибалтикын арадуудай түүхые шэнээр хаража үзэхэ һэдэлгэ хэдыдэхеэ гаргана. Энэ асуудалые огто мэдэдэггүй байнынь энэнь гэршэлнэ.

Совет Эстониин нинсэлэй олон мянган ажалшадай митингдэ хабаадагшад иимэ нэгэн һаналтай байба. Бэеэ даанхай республикын дотоодын хэрэгүүдтэ США-гай хуули гаргагшадай хамаарха һэдэлгэнүүдые эрид буруушаажа байнаа тэдэнэр мэдүүлээ, 1918 оной февралиин 24-дэ сонсохогдоһон Эстониин буржуазна республикын 70 жэл далайн саанахи политигуудай харата ябуулганууда шалгаг болжо үгөө.

Митингдэ хабаадагшад США-гай конгрессэй, мүн президент Р. Рейганэй нэрээр мэдүүлгэ эльгээһэн байна. «Агуухэ Октябриин социалис революциин илалтаһаа Эстон арадай революционно тэмсэлэй хуудаһанууд тоологдоно. Социализмын замые шэлэһэн түүхэтэ алхамаа эстон арад 1940 оной зун дахин батадхаа һэн гээд тэрээн соонь хэлэгдэнэ.

Таллиндахи Илалтын талмай. 1940 оной июнь һарада эндэ Эстониин ажалшад засаг арадай гарта дамжуулха эрилтэ табяа бэлэй. Фашис булимтарагшадтай дайлалдаха эзэргэтэй эстон патриодуудай батальонууд энэ талмай дээгүүр үнгэрбэ. Совет арадай гитлеровскэ фашизмые бута сохижо, илалта туйлаһан 1945 оной майн 9-нэй үдэрые энэ талмай баһал һанадаг. Предприятинуудай, эмхи зургаануудай, организациннуудай, һуралсалай эмхи зургаануудай коллективүүдэй эльгээһэн делегацинууд февралиин 24-нэй үдэр эндэ ерээ. Худэлмэришэд ба алба хаагшад, һурагшад болон студентнүүд, зохёохы ажалтай интеллигенци ерэлсээ. Талмай дээгүүр уряа лозунгнууд ба транспарантнууд һалхинда намилзана. «Манай дотоодын хэрэгүүдтэ хамаарха ябадалда эсэс табиха», «Эстониин Совет Социалис Республика мандаха болтогой!», «СССР-эй арадуудай хоорондохи хани барисаан мандаг лэ!» гээд тэдээн дээрэ бэшээтэй.

Арадай депутадуудай Таллинай горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Х. Луми митингые нээбэ.

Партиин ба ажалай ветеран Д. Кузьмин митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Эстонидо буржуазна байгуулалтын үедэ хэдэн зуугаад патриодууд түрмэ шоронгуудта зоббогдодог һэн гэжэ һанаулба. Һайнаржа эхилһэн совет-американ харилсаануудта хоро хүргэхэ, ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хүряаха ябадалые буруу һүргэхэ зорилгоор америкынхид худал хуурмаг хэрэг дахин үүдхээ гээшэ ха гэжэ тэрэ онсолон зааба. Эстониин эмиграциин толгойлогшонорто Джордж Шульцой эльгээһэн бэшэг энээн тухай гэршэлнэ.

«Эстониин буржуазна эрхэ сүлөө тушаа шаналан гашуудажа байнан американ сенатор Дональд Ригл минии арад зондо ямар хамаатай юм, — гээд Таллинай хүндэтэ эрхэтэн, Социалис Ажалай Герой, барилгашан Л. Ваммус митинг дээрэ зэбүүсэн хэлэбэ.— Совет орондо дурагүй гадагуур аашатан, океан далайн саадахи тэдэнэй зааба-ришад Советскэ Соёзай арадуудые хэзээдэшье эбгүй болгохогүй гэжэ бии этигэнэбэ».

Баруунай радиостанциннуудай харата мэдүүлгэнүүд үндэнэ ялатанай мэдэрэлые дорожолоһон ябадал болоно, — гэжэ политехническэ институтай студент Т. Колк хэлэбэ. «Ажабайдалаа яажа зохёон байгуулхаб, түүхээ хайшан гэжэ сэгнэхэб гэжэ далайн саанаһаа заабаришалха гээшэ доро үзэнэн ябадал болоно, — гэжэ залуу эстон хүбүүн мэдүүлбэ. Социализм тээшэ дабшаһан эстон арадай зам хүнгэн байгаагүй юм. Мүнөөшье республика дотор шиидхэгдээгүй асуудалнууд ялала олон. Тээд американ засаг захиргаанай заабаригүйгөөр өөнэдөө тэдэнние Шиидхэхэ хараатайбди».

ЭССР-эй Науканнуудай академиин президент, Социалис Ажалай Герой, академик К. Ребане, ЭССР-эй Уран зураашадай холбооной правлениин түрүүлэгшэ Э. Пылдроос, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Социалис Ажалай Герой, «Таллэкс» нэгэдэлэй худэлмэришэн В. Лийв, олимпийскэ чемпион, дэлхэйн олон дахин чемпион ба рекордсмен, СССР-эй спортын габьяата мастер Я. Тальтс, Таллинай 44-дэхи дунда һургуулиин багша М. Райдма болон бусад митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, хуули буса ябуулганууды хэхые уряалһан балмад этэгээдүүдэй уряанууды, Эстониин ССР-эй дотоодын хэрэгүүдтэ США-гай зарим бүлэгөөрхидэй хамаарха һэдэлгэнүүдые эрид шууд буруушаа-һан байна.

Эстониин ажалшад хубилган шэнэдхэхэ, демократи хүгжөөхэ, алибаа юумэн тухай олондо мэдээсэхэ хэрэгтэ гар хүргүүлхэгүй, совет арадуудай хани барисаае бууруулха, олон үндэнэ ялатанай манай Эхэ орондо — СССР-тэ социализм бэхижүүлгэдэ һаад хэхэ ябадалые Эстониин ажалшад буруушаана гээд мэдүүлгэ соо онсолон зааргдана.

шод — хүдөөгэй ажалшадта

АЙГАЛ АЛАЙҺАА БАРЛАБАШЬЕ...

Галсановагай, Л. Шоболовой ба бусадай дуулахада, Угаа халуунаар угтаһан байна. «Нютагаймнай клуб соо үдэшэ концерт харуулха байгаатэ, — гэжэ олон хүн һанамжалаа. Зүгөөр бидэ үдэшэлэн Кабанскда концерт харуулха түсэбтэй байгаабди.

Аймагай түбэй — Кабанскын клубта дүүрэн хүн зон сугларха аабза гэлэмнай, тиимэшье бэшэ байнөө. Зүгөөр искусствада эгээл дуратайшуулынь ерээ хэбэртэй, дуунуудыемнай шагнахадаа, яала баярлаа, альга таншаа.

Хүнхинэмэ будуун хоолойгоороо Ким Базарсадаевай «түрэ найраа хэхээ түбэрсэ гүйлгэжэ» ябаһан хүбүүн тухай дуулахада, ханхинууд хонхо шэнги хоолойтой Дамдин-Сүрэй Дашицыренова, Лидия Галсанова гэгшэдэй, мүн бусадшье дуушадай һайхан дуугаа ханхинуулхада, тэдэ баярлаа бшуу.

Гэхэ зуура худоогэй малшадые, загаһашадые баясуулха гээшэ юуниэ эшье эхэ жаргал юм. Байгал баабайн хэдышье жабарлаа һаа, загаһашад СССР-эй Эдеэ хоолой программые бэелүүлэлсэхэ гэжэ үсөд шангаар тэмсэн, ярдаан соолонхо, губшуураар дүүрэн мунгэн хашарһата загаһануудые мүльһэн дээрэ гаргана. Сэлэнгын адагай жабарта һэмэдшье гэнгүй, малшад, шубуушад ажалланхай.

Хүйтэн-нойтон, халуун-шулуун байдалдашье байхадаа, огто уйдангүй, бөе дээрээ даажа абаһан ажалаа найнаар бүтэжэ ябадаг ажалша хүнүүдые хүндэлэнгүй аргагүй.

Партиин районой секретарь В. А. Петров, пропагандын ба агитациин таһаһые даагша О. В. Халтуев гэгшэд районойнь ажалшадые соёлой талаар хангаһанаймнай түлөө бидэндэ Хүндэлэлэй грамота барюулба.

Саашаа харилсаа холбоомнай бүришье бэхижэхэ бэлэ гэжэ һанагдана. Юуб гэхэдэ, манай театрай ба энэ районой хүтэлбэрилэгшэд хоорондоо хэлсээ баталха болоһохой.

Байгал далай мүнөө үедэ мүльһэн хуягаа үмдэжэ, хабарай тэнүүн саг болотор бүхэ нойртоо ороһохой. Зүгөөр эрьедэнь нууһан алдаг мэргэжэлэй ажалшад ушаагайнгаа хажууда альгаа шаража һуунагүй. Одоо үнаһан малгайгаа абаха сүлөөгүй гэжэ хэлэхэөр, халуун ажаддаа хамсы шамай ороһохой. Халуун ажалдань тэдэниие зоригжуулхын тула халганиие дүнал нэмөрөө асараабди гэжэ һанахада, досоо нарин гарахадал гэхэ юм.

В. БАЛЬЖИНИМАЕВ,
Буриадай АССР-эй
арадай артист.

ЭНЭРХЫ СЭДЬХЭЛЭЙ УРЯАЛААР

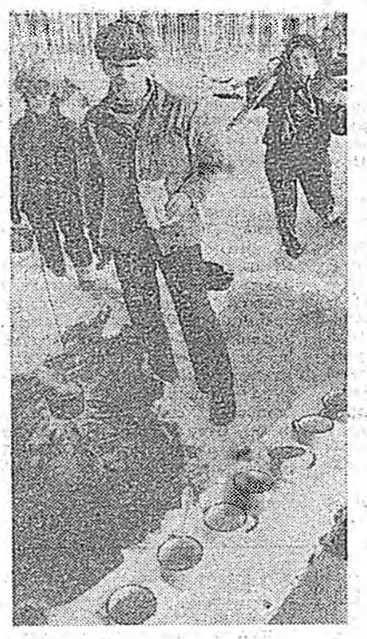

ЭРХҮҮ. Виктор, Галина Рожковтон — үнэр баян, эбтэй этэй гэр булэ. Тэдэнэр долоон үхибүүдтэй. Тэдэнэй гансе ехэнүүдынь — Наташа Дмитрий хоёр — түрэл үхибүүдынь. Наташа хүүгэдэй саадта хүмүүжүүлэгшээр хүдэлдэг, гэр булэдөө мүнгэ асардаг болонхой, Дмитрий — Балтикада, сэрэгэй албанда. Гэр булын бусад табаниинь үргэжэ абаһан үхибүүд юм.

Лариса долоодохи класста, Вова — табадахи, Даша, Маша — хоёрдохи класста һурадаг, бишыхан Женя мүнөө зургаатай. Энэ хүүгэдэй гэр булын түхэлэй байшан болоно. Үбшэн, харуулгүй, һандаргаг-дажа үрдиһэн хуби залатай эдэ үхибүүд бүри багадаа — хоёр, таба һаратайдаа Рожковтоной булэдэ абтаа юм. Тэдэнэй заримыень Рожковтон үргэжэ абаа, нүгөөдүүлдэнь тэдхэмжэ үзүүлхээр уялга абаа. Тиигэжэ Галина Вениаминовна Рожкова үнэр баян, гэр булын эзэн эхэнэр болобо.

Үхибүүд элүүр энхэ, хүхюун абари зантай, һайнаар, һурана, хүгжөөөр, уран зургаар һонирхоно. Юһэн дабхар зохид гоё гэртэ энэ булэ ехэ байратай. Үхибүүд шэнэ гэр булэдөө тэрэ гэһээр дадашоогүй һэн ааб даа. Гэр булын гуримда, ёно заншалда һурахань бэлэн бэшэ байгаа. Теэд ехэшүүлдэшье булта юумэн һанаһан соонь байгаа гэхэн аргагүй. Виктор Петрович ехэ гэр булын эсэгэ болобошье, энэ орёо үе сагтаа диссертаци бэшэжэ дүүргээд, географиин эрдэмэй кандидадай нэрэ зэргэ хамгаалаа.

Үбгэ, һамган Рожковуудые зарим хүнүүд ойлгохогүй, дураараа аашалһан хоёр гэжэ тоолоходоо болохо. Теэд хүүгэдэй гэр булын түхэлэй байшан интернадһаа үлүү һайн ааб даа. Хүүгэдэй байшанда хэды һайн байбашье, гүрэн түрын мүнгэ зөөри хэды ехээр һомолоошье һаа, тэрэ үхибүүдтэ гэр булые һэлгэхэгүй,— гэжэ Галина Вениаминовна тоолоно.— Шеф ёнотой туһаламжа эмхидхэхэдэ, үхибүүдтэ эжы, эсэгэ, эгэшэ, дүүнэрые тэрэнь һэлгэхэгүй бшуу.

Галина Вениаминовна мүнөө В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Хүүгэдэй совет фондын правленин гэшүүн болонхой. Үншэн үхибүүдые гэр булэдөө абаха гэжэ тэрэнэй хэрэг үргэлжэлүүлэн дэмжэгшэд үсөөн бэшэ. Рожковтоной гэр булэдэ һаяар үшөө үхибүүн нэмэхэ юм гэжэ нэмэе.

РСФСР-эй бусад городуудтал адли Эрхүүдэ үмсын гэрнүүдэй хотонууд бодхоогдохо юм. Архитекторнууд иимэ гэрнүүдтэй хотын зохид проектнүүдые зохёожо дурадхаа. Энэ газаага элдэб барилгатай, гаражтай, огородтой, спортын талмайнуудтай, банитай коттеджнүүд болоно. Социалис оронуудта хүүгэдэй гэр булын түхэлэй байшангай дүй дүршэлэй жэшээнүүд бии. Энэ дүй дүршэлые шэнжэлэн үзэхээ Галина Вениаминовна Чехословакиг ошожо ерэһэн.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Виктор Петрович Рожков ой соогуур үхибүүдтэйгээ амархана ерээ; 2. Галина Вениаминовна Рожкова ороной элдэб газринуудһаа хэдэн зуугаад бэшэг абадаг; 3. Рожковтоной гэр булэ «Комсомольская правда» газетын шанда хүртэхын түлөө мүрысөөндэ илагшадһаа абаһан бэлэгэйнгээ дэргэдэ. Энэ шангай түүхэ нимэ. «Комсомолка», комсомол-залуушуулай бригаданнуудай дунда «Москвич» автомобиль шаитай мүрысөө эмхидхэһэн юм. ВЛКСМ-эй XX съездыи үрда тээ мүрысөөндэ илаһан 22 эрхим бригада тодоруулагдаа һэн. Бригаданнууд энэ шангаа хубаахагүй, тэрээндэ тон хэрэгтэй хүндэ дамжуулха гэжэ шидхээ һэн. Тиигэжэ автомобиль Рожковтоной булэдэ үгтөө.

ТАСС-ай фотохроника.

ЭСТОН АРАД ЭХЭ ТҮҮХЫНГЭЭ ЭЗЭН

ТАЛЛИН. (ТАСС). Американ конгрессменүүд Совет Прибалтикын арадуудай түүхые шэнээр хаража үзэхэ һэдэлгэ хэдыдэхеэ гаргана. Энэ асуудалые огто мэдэдэггүй байнынь энэнь гэршэлнэ.

Совет Эстониин нинсэлэй олон мянган ажалшадай митингдэ хабаадагшад иимэ нэгэн һаналтай байба. Бэеэ даанхай республикын дотоодын хэрэгүүдтэ США-гай хуули гаргагшадай хамаарха һэдэлгэнүүдые эрид буруушаажа байнаа тэдэнэр мэдүүлээ, 1918 оной февралиин 24-дэ сонсохогдоһон Эстониин буржуазна республикын 70 жэл далайн саанахи политигуудай харата ябуулганууда шалгаг болжо үгөө.

Митингдэ хабаадагшад США-гай конгрессэй, мүн президент Р. Рейганэй нэрээр мэдүүлгэ эльгээһэн байна. «Агуухэ Октябриин социалис революциин илалтаһаа Эстон арадай революционно тэмсэлэй хуудаһанууд тоологдоно. Социализмын замые шэлэһэн түүхэтэ алхамаа эстон арад 1940 оной зун дахин батадхаа һэн гээд тэрээн соонь хэлэгдэнэ.

Таллиндахи Илалтын талмай. 1940 оной июнь һарада эндэ Эстониин ажалшад засаг арадай гарта дамжуулха эрилтэ табяа бэлэй. Фашис булимтарагшадтай дайлалдаха эзэргэтэй эстон патриодуудай батальонууд энэ талмай дээгүүр үнгэрбэ. Совет арадай гитлеровскэ фашизмые бута сохижо, илалта туйлаһан 1945 оной майн 9-нэй үдэрые энэ талмай баһал һанадаг. Предприятинуудай, эмхи зургаануудай, организациннуудай, һуралсалай эмхи зургаануудай коллективүүдэй эльгээһэн делегацинууд февралиин 24-нэй үдэр эндэ ерээ. Худэлмэришэд ба алба хаагшад, һурагшад болон студентнүүд, зохёохы ажалтай интеллигенци ерэлсээ. Талмай дээгүүр уряа лозунгнууд ба транспарантнууд һалхинда намилзана. «Манай дотоодын хэрэгүүдтэ хамаарха ябадалда эсэс табиха», «Эстониин Совет Социалис Республика мандаха болтогой!», «СССР-эй арадуудай хоорондохи хани барисаан мандаг лэ!» гээд тэдээн дээрэ бэшээтэй.

Арадай депутадуудай Таллинай горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Х. Луми митингые нээбэ.

Партиин ба ажалай ветеран Д. Кузьмин митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Эстонидо буржуазна байгуулалтын үедэ хэдэн зуугаад патриодууд түрмэ шоронгуудта зоббогдодог һэн гэжэ һанаулба. Һайнаржа эхилһэн совет-американ харилсаануудта хоро хүргэхэ, ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хүряаха ябадалые буруу һүргэхэ зорилгоор америкынхид худал хуурмаг хэрэг дахин үүдхээ гээшэ ха гэжэ тэрэ онсолон зааба. Эстониин эмиграциин толгойлогшонорто Джордж Шульцой эльгээһэн бэшэг энээн тухай гэршэлнэ.

«Эстониин буржуазна эрхэ сүлөө тушаа шаналан гашуудажа байнан американ сенатор Дональд Ригл минии арад зондо ямар хамаатай юм, — гээд Таллинай хүндэтэ эрхэтэн, Социалис Ажалай Герой, барилгашан Л. Ваммус митинг дээрэ зэбүүсэн хэлэбэ.— Совет орондо дурагүй гадагуур аашатан, океан далайн саадахи тэдэнэй зааба-ришад Советскэ Соёзай арадуудые хэзээдэшье эбгүй болгохогүй гэжэ бии этигэнэбэ».

Баруунай радиостанциннуудай харата мэдүүлгэнүүд үндэнэ ялатанай мэдэрэлые дорожолоһон ябадал болоно, — гэжэ политехническэ институтай студент Т. Колк хэлэбэ. «Ажабайдалаа яажа зохёон байгуулхаб, түүхээ хайшан гэжэ сэгнэхэб гэжэ далайн саанаһаа заабаришалха гээшэ доро үзэнэн ябадал болоно, — гэжэ залуу эстон хүбүүн мэдүүлбэ. Социализм тээшэ дабшаһан эстон арадай зам хүнгэн байгаагүй юм. Мүнөөшье республика дотор шиидхэгдээгүй асуудалнууд ялала олон. Тээд американ засаг захиргаанай заабаригүйгөөр өөнэдөө тэдэнние Шиидхэхэ хараатайбди».

ЭССР-эй Науканнуудай академиин президент, Социалис Ажалай Герой, академик К. Ребане, ЭССР-эй Уран зураашадай холбооной правлениин түрүүлэгшэ Э. Пылдроос, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Социалис Ажалай Герой, «Таллэкс» нэгэдэлэй худэлмэришэн В. Лийв, олимпийскэ чемпион, дэлхэйн олон дахин чемпион ба рекордсмен, СССР-эй спортын габьяата мастер Я. Тальтс, Таллинай 44-дэхи дунда һургуулиин багша М. Райдма болон бусад митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, хуули буса ябуулганууды хэхые уряалһан балмад этэгээдүүдэй уряанууды, Эстониин ССР-эй дотоодын хэрэгүүдтэ США-гай зарим бүлэгөөрхидэй хамаарха һэдэлгэнүүдые эрид шууд буруушаа-һан байна.

Эстониин ажалшад хубилган шэнэдхэхэ, демократи хүгжөөхэ, алибаа юумэн тухай олондо мэдээсэхэ хэрэгтэ гар хүргүүлхэгүй, совет арадуудай хани барисаае бууруулха, олон үндэнэ ялатанай манай Эхэ орондо — СССР-тэ социализм бэхижүүлгэдэ һаад хэхэ ябадалые Эстониин ажалшад буруушаана гээд мэдүүлгэ соо онсолон зааргдана.

ТАСС · АПН
ХИЛЫН СААНАҺАА

ЗҮБШЭЛЭЛГЫН ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

ВЕНӨ. Европодо Атлантикаһаа Ураал хүрэтэр эзбсэгтэ хүсэнүүдые, юрын буу эзбсэгүүдые хороохо тухай эрэсдүүн хөөрэлдөөнүүдэй мандат зохёохо талаар Варшавска Договорой, НАТО-гай гэшүүн-гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдэй үндэнөөр эзлжэтэ уулзалга эндэ болобо.

ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН 42-дохи СЕССИ

НЬЮ-ЙОРК. ООН-ой Генералына Ассамблейн 42-дохи сесси худэлмэрэ араб гүрэнүүдэй гүйлтаар эндэ нэргэбэ. Палестные сүлөөлхэ эмхинөө ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг адагламшын үзэгые болоүлха талаар тэдэнэй улаасхоорондын үйлганүүдай абтаһаншье хаань, США-гай правительствын һанаашалганүүдые улаасхоорондын эмхинн түлөөлэгшэд дары зүбшэн хэлсэжэ захалба. США-гай эдэ ябуулганууд хадаа ООН-ой хүсэл эрмэлэлдэ зүрөө харша ябуулга, палестин арадта дайсан харша ябуулга болоно.

УУЛЗАЛГЫН ЭЭЛЖЭЭТЭ ШАТА

ЖЕНЕВЭ. Афганистанай-пакистанай хоорэлдөөнүүдэй ээлжээтэ шатын эндэ эхилхэеэ байнантай дашарамдуулан, Афганистанай Республикын делегаци Женевэ ерэбэ. Гадаадын хэрэгүүдэй министр Абдул Ваниль тэрэниие толгойлно. 1982 ондо эхилһэн хоорэлдөөнүүд ООН-ой Генеральна секретарнин түлөөлэгшөөр дамжуулагдан үргэргэдэнэ. Афганистан түшаа М. С. Горбачевой хэлэн Мэдүүлгэ энэ орон соохи байдалые гүримшуулан шиидхэхэ харгы зам нээхэ байна. Энэнь Женевэдэхи хоорэлдөөнүүдые түгэсхэжэ, хараалагдаһан документнуудта гар табилгые түгэсхэхэ арга олгохо байна гэжэ Афганистанай тала тоолоно.

ҺАЙШААН ДЭМЖЭНЭ

БЕРЛИН. Варшавска Договорой болон НАТО-гай гүрэнүүдэй хоорондохи хилэ дээрэ эзнигэл найдалай харилсаа холбоной, һайн хүршэ ёноной харилсаанай зоно байгуулха тухай КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Милош Якешай найруулһан ЧССР-эй дурадхалые Германиин Демократическа Республика найшаан дэмжэнэ гэжэ ГДР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ Вольфганг Майер мэдүүлбэ.

Европо түбидэ өб найрамдалые, тогтууритай байдалые этигэл найдалые бэхижүүлхэ талаар шэглүүлэгдэһэн Варшавска Договорто хоёрдадаг гүрэнүүдэй гаргаһан эдэбхи үүсхэлые найшаамаар байна гэжэ тэрэ хэлээ. Энэ райондохи хөөрөө зүришэлдөөе нуларуулхын, аюулгүй байдалые бэхижүүлхын тула саашадаашье алхамуудые хэхын тула дундуур ба дутын зайда хэрэглэгдэхэ ракетэнүүдые усадхаха тухай договорто гар табигдаһанай һүүлээр энэ райондохи хөөрөө зүришэлдөөе нуларуулха, аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ алхамуud саашадаа хэгдэхэ байна. ЧССР-эй үүсхэл идэрна болон химиченэ бүү зэбсэгүй зоноһуудые Түбэй Европодо байгуулха тухай ГДР-эй ЧССР-эй бусад үүсхэлнүүдтэ адлирхүү байна гэжэ тэмдэглэлтэй.

ГАВАНА. Ороной дотоодын хэрэгүүдтэ США-гай хамааралсалгада дураа гуталгын ябуулганууд Панамада замхаһагүй. США-гай үүдхэжэ байһан хёмороо зуришэлдөөнүүдтэ эсэргүүгээр политическэ ба нинтын олонхи эмхинууд эдэбхитэй-гээр тэмсэнө. Панамын урдын президент Эрик Артуро Дельвалье США-гай үүдхэ-пэн хэрэгүүдтэ хабаадуулагдаһан байгаа. Вашингтоной тухіралгаар тэрэ патриотическа үзэл бодолоороо ургэнөөр мэдэжэ болоһон национальна оборонын хүсэнүүдэй (СНО) ахамад командалагша бригадна генерал Мануэль Антонио Норьегые туншаалһаань буулгахые һанаашалһан байгаа.

ТҮГШҮҮРИЛТЭ БАЙДАЛ

Генерал Норьегые бүримүлэн дэмжэжэ байнаа урдын президентын түрүүлэгшэнь байһан Панамын республиканска партий (РП) мэдүүлбэ. Дельвальегэй бүхы эрхэ түлөөлэлгэнүүдые

ТҮҮХЫН гэршэ болон баримтануудые хадагалжа байһан баян абдар гэжэ архивууд тухай тон зүбөөр хэлсэдэг. Энэ һанамжа Эрхүүгэй областной гүрэнэй архивта мүн лэ хабаатай. Эрхүүгэй судебнэ палатын прокуророй фонд соо хара-хүхэ гадартай 178-дахи хэрэг бии. Үни удаан хадагалагдажа, үнгэеэ нэгэ бага ангашаһан хабтаһан соохи саар-һануудые ирахадаа, РСДРП-гэй Шэтын комитедэй түрүүшын эдэбхитэй хэмжээ ябуулгануud тухай ойлгожо абанабди. РСДРП-гэй Шэтын комитедые эмхидхэгшэдэй нэгэн, революционер Емельян Михайлович Ярославскийн эрэлхэг хэрэгүүд тухай эндэ мүн лэ хэлэгдэнхэй.

Научна коммунизмын үзэл сурталые дэлгэрүүлэн таарһа зорилготойгоор 1898 онэй һүүл багта Шэтын хүдэлмэришэд — түмэр замшадай кружок Ярославский эмхидхэгдэн байна. 1901 оной хуушаар тэрэ хилын саана гаража, Берлин болон Париж хотонуудта хүрэхэдөө, революционер-эмигрантнуудай бүлэгүүдтэй, тэдэнэй дунда дэлгэрһэн үзэл бодолтой гүнзэгыгөөр танилсаа һэн. Имагтал тэрэ үедэ ленинскэ «Искра» газетын бүлэгтэй тон дүтөөр танилсажа, Сибирьһээ бэшэдэг эгээл эдэбхитэй гэшүүниинь болоһон юм.

Хилын саанаһаа 1902 оной хабар бусахадаа, хаанта засагай хоридогоо литература олоор асараа һэн. Эдэнэйнгээ зариимые Эрхүүдэ орхижо, бусадыень Шэтэ хүрэтэр нюусаар абажа ерэһэн байна. Е. Ярославскийн бусахада, Шэтэдэ революционно хүдэлмэри бүри эдэбхижээ бэлэй. К. Кузнецов, П. Киселев, И. Воронцов болон бусадтай суг Е. Ярославский РСДРП-гэй Шэтын комитет эмхидхэлсэһэн юм.

1902 оной апрелийн 23-най һүни хотын бүхы үйлсэнүүдтэ, түмэр замай вокзалай досоо, газаа «Забайкалийн хүдэлмэришэдтэ» гэһэн листовко Шэтын комитедэй гэшүүд тараан няаһан байна. Нэгэ хэдэн сагай үнгэрһэн хойно «Солдадта һануулга», Л. Н. Толстойн «Офицертэ һануулга» хото соогуур тараба. Һүүлшын һануулгада «Забайкалийн офицернүүдтэ» гэһэн РСДРП-гэй Шэтын комитедэй хандалга нэмэжэ бэшэгдэһэн байгаа. Энэ хадаа Е. Ярославскийн гараар бэшэгдэжэ, комитедэй хэблэһэн түрүүшын үряанууд болоно.

«Забайкалийн хүдэлмэришэдтэ» гэһэн үряа үгэ соо Россин хүдэлмэришэн ангиин хүшэр хүндэ байдаг тухай хэлэгдэнэ. Хүдэлмэришэдые нэгэдэхыень, хаанта засагай урдаһаа тэмсэлдэ бодохыень тэрэ үряалһан байгаа.

«Хүшэр хүндэ хүдэлмэри — хүндэ тэмсэл бидэниие хүлеэнэ! Энэ тэмсэлдэ илахын түлөө, нүхэдүүд, нэгэдэжэ, нэгэ һаналтай болохо ёһотойбди. Сүлэгдэһэн ба хаалтада байһан нүхэдтөө туһа хүргэлгын кассануудые нээгты, өөһэдынгөө һуудал байдал тухай эубшэхэеэ сугларагты, яагаад тэмсэхэ тухай манай нүхэдэй бэшэһэн номуудые уншагты, 8 час үргэлжэлхэ ажалай үдэр, үгэ хэлэлгын эрхэ сүлөө, суглаануудай, холбоонуудай, сходконууд болон стачкануудай эрхэ сүлөө эригты.

Хүндэтэ нүхэдүүд! Таанад юушьегүйт. Тэмсэгты! Манай агууехэ багша, социалист Карл Марксын хэлэһэнэй ёһоор, гоё һайхан байдалай түлөө тэмсэлэй үедэ таанад хүрмэгдэһэн гэнжэеэ гээжэ, орондонь бүхэли амгалан дэлхэй абахат» гэжэ тэрэ уряа үгэ соо бэшэгдэнэ.

Шэтэ хотодо оршоһон сэрэгэй частьнуудай офицернүүдтэ Майн нэгэнэй үдэр үйлсэдэ гараһан буу эзбсэгүй хүдэлмэришэдые сохихоёо бэлдэхэ тухай захиралта үгтэһэн байгаа гэжэ һүгөөдэ листовко соо хэлэгдэнэ. Россида революционно хүдэлөөнэй бүри үргэдэжэ байһан тухай һануулаад, РСДРП-гэй Шэтын комитет офицернүүдтэ иимэ асуудал табина:

«Арад зониие буудажа алагшадай, мүн үмхиржэ, наһаяа буураһан, һандаржа байгаа байгуулалтые хамгаалагшадай жагсаалда таанад орохоёо үнэхөөрөө һанана гүт? Арад зониие хамгаалхаар бэлэн, үнэн сэхэ хүнүүд таанадай дунда оройдоошье олдохогүй гээшэ гү?».

Эдэ листовконууд түүхын ехэ удха шанартай. Тэдэнэр Шэтын социал-демократуудай политическэ үндэр болбосорол тухай гэршэлнэ бшуу.

Тиихэдэ Ицко-Меер-Миней Губельман гэжэ нэрэтэй ябаһан Е. Ярославскийн тушаан хаагдаһан тухай, тэрэнэй хаалтада байһан ба мүрдэлгэдэ хабаадуулагдаһан тухай 178-дахи хэрэгэй зарим документнүүд хөөрэнэ. Тэрэ 1902 оной майн 16-һаа 27 болотор Шэтын түрмэдэ хаалтада байгаад, табигдаһан юм.

Мүрдэлгэдэ байхадань, Майн нэгэнэй прокламацинуудые зохёогоо гэжэ Е. Ярославскийе Шэтын окружной сүүдэй прокурор гэмнэһэн байгаа. Зүгөөр зарим гэршэнүүдэй байгаашье һаань, Ярославскийн өөрыгөө шадамараар хамгаалһанһаа болоҗо, прокурор тэрэнэй гэмэ зэмые гэршэлэн батадхажа шадаагүй.

Ярославскитай суг Этта гэжэ дүү басаганиинь тушаан хаагдаһан байгаа. Этта Сибириин социал-демократическа союзтай Шэтын комитедэй холбоо ябуулдаг байһан юм. Забайкалийн түмэр замай эд хэрэглэгшэдэй бүлгэмэй конторщик И. Ванштейн энэл хэрэгээр гэмнэгдэжэ, мүн лэ хаагдаһан юм. Тэрэнэй гэр соо полиции бэдэрэлгэ хэхэдээ, социал-демократическа удхатай олон номуудые, ленинскэ «Искрагай» номернуудые олоһон байгаа.

Забайкалийн партийна организациин алдарта замай эхин тухай үнэтэй сэнтэй иимэ мэдээнүүд 178-дахи хэрэг соо хадагалагданхай.

1903 оной намар мэргэжэнги революционер болоһон Е. Ярославский Россин түбэй нютагуудта ажаллахаяа ошоһон юм. В. И. Ленинэй һурагша Ем. Ярославский өөрынгөө бүхы ажабайдалаа хүдэлмэришэн ангиин түлөө тэмсэлдэ зорюулаа. Тэрэ табяад жэлэй туршада марксизм-ленинизмын суртал һургаалай үнэн сэхэ тэмсэлшэ, энэ үзэлые хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрүүлэгшэ, революциин алдарта хуудаһануудые бэшээшэдэй нэгэн байгаа гэжэ түүхын баримтануудһаа мэдэжэ абанабди.

З. ТАГАРОВ,
түүхын эрдэмэй кандидат.

Е. М. Ярославскийн түрэһөөр 110 жэлэй ойдо

АЛДАРТА ЗАМАЙ АРЮУН ЭХИН

СССР-эй ВДНХ-да

МАНАЙ ХАНИ КОМПЬЮТЕР

Эрдэм-техникын дэбжэлтын эрхэ байдалда арадай ажахын шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ тоолон тодорхойлхо техникын үүргэ улам бүри дээшэлнэ. Эдэ зорилгонуудые бэелүүлхын тула электронно-тоолон тодорхойлхо машинануud (ЭВМ) ехэ хэрэгтэй юм. Мүнөө үедэ иимэ сэсэн ба бэрхэ машинануud металлургнуудай ба машина бүтээгшэдэй, авиаторнуудай болон шахтернуудай, түмэр замшадай ба врачнуудай, эрдэмтэдэй болон агропромышленна комплексын ажалшадай үнэн сэхэ. найдамтай туһалагшадынь болонхой. Тиимэ дээрэһээ информатикын болон электронно-тоолон тодорхойлхо техникын үндэнэ һуурие шудалха гээшэ хүнэй юрэнхы болбосоролой, һурадалай таһаршагүй хубинь болоҗо байнхай. Һургуулинуудта иимэ машинануud олоор тодхогдоно.

Һургуулинуудай болон техническэ мэргэжэлэй училищинуудай олон һурагшад электронно-тоолон тодорхойлхо техникээр һонирходог байна. Тиимэһээл тэдэнэр ороной гол выставкэдэ — СССР-эй ВДНХ-да ходо ерэдэг. Тэндэ элдэб янзын олон техникэ табигданхай. Юрын микрокалькуляторнаа эхилээд секунда соо 12,5 миллион даабари дүүргэхэ аргатай. ЕС-1066 түхэлэй суута ЭВМ хүрэтэр дүүрэн мэдээсэл имагтал эндэнээ абажа болохо юм.

Харин «компьютернэ эрдэм мэдэсын» асуудалнуудаар һонирходог хүнүүдтэ «Арадай гэгээрэл» ба «Техническэ мэргэжэлэй һуралсал» гэһэн павильонуудаар заабол ябаха хэрэгтэй. Мүнөө үедэ оромнай ямар бэлэн бэшэ асуудал шиидхэнэб, үшөө хэды ехэ юумэ хэхэ болоноб гэжэ эндэл мэдэжэ болохо.

СССР-эй Педагогическа эрдэмэй академиин һургуулиин һуралсалай ба һуралсалай техническэ зүйлнүүдэй (ШОТСО) эрдэм шэнжэлэлгын институдай информатикын ба тоолон тодорхойлхо техникын лабораториин худэлмэрилэгшэд тусхай ЭВМ-үүдэй «багшалха» арга боломжонуудые гурбадахи жэлээ шудалжа байнхай. Һургуулиин программые шудалхада зөвшөөрөгдэн тухэл янзануудые тэдэнэр шэлэхэ болоно. Дисплей хадаа учебнигүүдтэ шухала нэмэри болохо зэргэтэй. Тэрээн дээрэ һурагшад элдэб туршалгануудые хэхэ, эрдэм мэдэсэеэ шалгаха, шэнэ тоо бодолго зохёолгодо хабаадаха юм. Нэгэ милионһоо дээшэ ЭВМ-үүд һаяар һургуулиин классуудта эльгээгдэхэ байна.

Мүнөө үедэ СССР-тэ һуралсалай тоолон тодорхойлхо техникын кабинедүүдтэ хэрэгтэй хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүд олоор бүтээгдэжэ эхилэнхэй. Һурагшадые мүнөөнэй тоолон тодорхойлхо техникэ хэрэглэжэ һургахын, һуралсалда компьютер үргэнөөр хэрэглэдэг болохын тулада иимэ кабинедүүд хэрэгтэй юм.

«Арадай гэгээрэл» гэһэн павильондо иимэрхүү оньһо мэргэн түхеэрэлгэнүүд табигданхай. «Агат» гэжэ тусхай ЭВМ хэрэглэхэ һургуулиин кабинет СССР-эй АПН-эй һургуулиин һуралсалай ба техническэ хэрэгсэлнүүдэй эрдэм шэнжэлгын институт дурадхана. Тэндэнь тусхай мебель ба һуралсалай тоолон тодорхойлхо техникэ тодхогдонхой. «Агат» түхэлэй ЭВМ ороной олохон һургуулинуудта хэрэглэгдэдэг.

Москвагай 609-дэхи ба 719-дэхи һургуулинуудай һурагшад кабинедүүдтэ хэрэглэгдэхэ түхеэрэлгэнүүдые харуулна. Иимэ классай худэлмэриин газарнуud өөрэлдөөнэй ба тоолон тодорхойлхо техникын комплексnуудаар хангагданхай. Тэрэнэй туһаламжаар багша һурагша бүхэнтэй хөөрэлдэхэ аргатай. Иимэ техникэ һурагшадай худэлмэрие эдэбхижүүлдэг байна.

Электронно-тоолон тодорхойлхо техникэ шудалха талаар Киев хотын 132-дохи дунда һургуулиин дүй дүршэл мэргэжэлтэдтэ һонирхотой байха. Һургуулиин шеф болохо УССР-эй Науканнуудай академиин кибернетикын институдай 1979 ондо байгуулһан һуралсалай тоолон тодорхойлхо түб ЕС-1045 түхэлэй ЭВМ-ээр, дисплейнэ хоёр классуud ЕС-7906 ба ЕС-7927 түхэлэй терминалнуудаар хангагданхай. Институдай багшанар һурагшадтай хэшээлнүүдые үнгэргэдэг. Эдэ жэлнүүдтэ 200 гаран һурагшад тоолон тодорхойлхо түбтэ һуража гараа. Тэдэнэй 38-ниинь өөһэдөө институдта худэлнэ. Зуугаад шахуу хүн тоолон тодорхойлхо техникэтэй холбоотой мэргэжэлнүүдээр дээдэ һургуулинуудта ба техникумуудтэ һуралсалаа үргэлжэлүүлнэ.

Ташкент хотын Куйбышевска районой һургуулинууд хоорондын һуралсалай-үйлэдбэриин комбинат наймай жэл худэлнэ. Тэндэхи мастерскойнуудта 1044 һурагша тоолон тодорхойлхо техникын операторай мэргэжэлтэй болонхой. Тэдэнэй дундаһаа 400 хүбүүд, басагад хотын худэлмэришэдэй зэргэнүүдтэ нэмэжэ ороо, 300 гараниинь һураһан зандаа.

Киев хотын Минскэ районой һургуулинууд хоорондын һуралсалай-үйлэдбэриин мастерскойнуудай худэлмэриин дүй дүршэл выставкэдэ ерэгшэдэй анхаралые баһал татана. Ахалагша классайхидые ажал хэжэ һургалгада электронно-тоолон тодорхойлхо техникэ хэдэн жэл тэндэ амжалтатайгаар хэрэглэгдэнэ. Эндэхи тоолон тодорхойлхо түбтэ 1974 онһоо хойшо һурагшад ЭВМ-эй операторай, программистнуудай, тоогой-программа хүтэлбэритэй станогуудай операторнуудай мэргэжэлнүүдтэй болоно.

Эршэдхэлгын замда орожо байһан мүнөө үедэ худэлмэришэдэй һуралсалай удха шанар илангаяа дээшэлээ. Шэнэ машинануud байгуулдаг хүнүүдтэ, мүн тэдэниие худэлгэдэг хүнүүдтэшье эрдэм-техникын дэбжэлтээр адли ехэ эрилтэнүүд табигдана. ЭВМ-эй оператор, программна хүтэлбэритэй станогуудые ба манипуляторнуудые заһагша гэһэн, мүн бусад олон мэргэжэлнүүд заншалта болоҗо байнхай. Барилгашан, хабсаргаша, токарь, металлист, фрезеровщик гэһэн заншалта мэргэжэлнүүдэй удха баһал хубилаа.

«Техническэ мэргэжэлэй һуралсал» гэһэн павильондо ороной эрхим училищинуудай дүй дүршэл согсологдонхой гэжэ һаяшаг СССР-эй ВДНХ ерэһэн Гомелийн 6-дахи ПТУ-гай һурагшад һайн мэдэхэ байгаа. Белоруссийн энэ ПТУ металлистнуудые бэлдэдэг, тиимэ-нээ Свердловско болон Пензенскэ областьнуудай, Литвагай СССР-эй училищинуудай һурагшадай зохёон бүтээһэн робот-манипуляторнуудаар тэдэнэр ехэ һонирхоһон байна.

Литвагай олохон СПТУ-нуудай аудиториинуудта ерээдүйн мэргэжэлтэд тоолон тодорхойлхо машинануud болон компьютернуудтай гансал танилсадаг бэшэ, харин ажаллажа һурадаг юм. Бүри хоёр жэлэй саада тээ Вильнюс хотын 21-дэхи ба 25-дахи СПТУ-нуудай классуудта тоолон тодорхойлхо мүнөөнэй техникэ тодхогдоо һэн. Республикын хэдэн арбаад СПТУ-нуудта нэгэшье хэшээл тоолон тодорхойлхо машинагүйгөөр үнгэрдэггүй. Тусхай кабинедүүдые байгуулхадань, багшанарай мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ, һургуулинуудта компьютернэ техникэ хэрэглэхэ асуудалаар Литвагай ССР-эй Науканнуудай академиин эрдэмтэд училищинуудта ехэ туһаламжа үзүүлдэг.

Ороной эрхим училищинуудай нэгэниинь болохо Ленинградай 38-дахи СПТУ техническэ мэргэжэлэй һуралсалай системэдэ «компьютернэ эрдэм мэдэсэдэ» һургаха үүсхэл гаргаһан юм.

— Манай училищи хадаа мэргэжэлтэдые бэлдэхэ талаар Ленинградай техническэ һуралсалай главна управлениин һуралсалай-методическа түбынь болодог юм,— гэжэ СПТУ-гай мэдээсэлэй-тоолон тодорхойлхо түбэй начальник Е. Д. Гуревич хөөрэнэ.— Тиимэнээл манайда робототехническэ комплекс, ЭВМ-үүдэй болон микропроцессорнэ техникын һуралсалай түб байгуулагданхай. Технологическа хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдэй ба манипуляторнуудай заһабарилагша, ЭВМ-эй оператор гэһэн мэргэжэлнүүдтэ түгэс бэлэдхэлтэй худэлмэришэдые бэлдэхэ һуралсалай программануудые зохёоһон, методическа заабаринуудые бэлдэһэн гээшэбди.

Техническэ мэргэжэлэй һуралсалай талаар СССР-эй Гүрэнэй комитедэй даабаряар манай мэдээсэлэй-тоолон тодорхойлхо түбэй мэргэжэлтэд «Автомат зүйлнүүдые нэбтэрүүлгэ ба ЭВМ хэрэглэлгэ» гэһэн шэнэ курс зохёон хараалаа һэн.

Һургуулиин классуудта, ПТУ-нуудай мастерскойнууд ба лабораториинуудта электронно-тоолон тодорхойлхо техникэ үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. Ороноймнай залуу үетэн эрдэм-техникын дэбжэлтэтэй жэгдэ алхална.

И. ЮДАСИН.

ТУҺАЛАМ ХЭРЭГ

Хотын Советскэ районой Пионерну зурагай студи байгуулагдаһаар арбаа һэнһээ хойшо таһалгаряагүй Виктор Ф диие хүтэлбэрилнэ. Энэмнай урма зор шэнжэлхэ, аяншалха дуратай хүн. Үхи түрэл хизаартаа дуратайгаар хүмүүжүүл той Нос гэжэ хахад арал, Эрхүүгэй н баан—юрэдөө, кружогойхидой аяншалһ бүүд аяншалгаһаа олон фото-зураг

— Фотостудидамнай дүшөөд һураг классаа эхилээд, арбадахи хүртэр — ПТУ, институдуудта һуража байхадаа нэ гээшэ. Үхибүүд өөһэдынгөө фото жэ Виктор Федорович хөөрөөгөө үр микадууд, фото-саарһан маанарта ехэ ладаг түхеэрэлгэнүүдшье дуталдана. П да шефүүдынь туһа хүргэдэггүй. Иимэ ха ехэ хүндэ.

Виктор Федоровичой хөөрөөе шаг дипломуудые аргаахан һэхэнэб: 1985 онд «Костер», «Юный техник», «Советско дай, «Пионерская правда» газетын о нюдөөр харахада» гэһэн Бүхэсоюзна ф Октябриин социалис революциин 70 ж даһаан РСФСР-эй арадай урлалгын нууд...

Хүүгэд фото-зураг буулгаха угаа дур гэдээ, аха дүүнэртээ, тоедэй баабай барюулхадаа, хэды баярладаг гээшэб ургажа, байгаали, амитадые, ажабайда той үзэгдэлнүүдые тодо һайханаар б һургуулиин шабинар Максим Коваль, Пискунов, Алеша Беломестнов хэдэн да фото буулгаха хэрэгые шудалжа, «Эхир хүбүүд», «Алдарта табан жэлэй «Һонин дүрэ» гэхэ мэтэ олон фото-зураг хээр буулгаһан байна. Валера Жарки Жаргал Халбазыков һургуулида һураг энэ фотостудида һонин буулгабаринуу дын харьяа горхон», «Натюрморт», «Фронтовигай вальс» ба бусад. Эдэ сэрэгэй алба хэнэ, техникум, училищ шье түрэл студидаа ерэдэг, бэшэг

Фотограф хаанашье хэрэгтэй. «Ровес худэлмэри, амжалтануудыень анхарж зурааануудай туһалха сагынь ерээ бэш

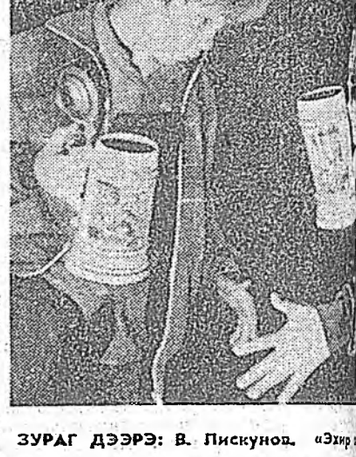

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Пискунов. «Эхир

ТОБШОХОНООР

★ Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводой «Рассвет» гэжэ соёлой ордон соо хоёр заводой шатаршадай дүнда һонирхолтой наадан болобо. Совет Зөвсөөгтэ Хүсэнүүдэй 70 жэлэй ойдо зорюулагдаһан мүрысөөндэ 70 шатаршад хабаадаба. Эндэ ЛВРЗ-гэй команда уулзалгаяа 36:34 гэһэн тоотойгоор шүүжэ гараа.

★ ЛВРЗ-гэй шатарай клуб соо нээмэл мүрысөөн үнгэргэгдэһэн байгаа. Блиц-турнирта хабаадагша заводой ахамад бухгалтер С. М. Могордоев һайнаар наадажа, түрүү һуури эзэлээ. Харин ажалай, дайнай ветераануудай дундаһаа Д. О. Дармаев шалгаржа, тусхай шанда хүртэбэ.

Ю. КРАСНОВ.

КАЛГАРИ ОЛИМПИАДАТАЙ ХАХАСАБА

СПОРТ · Спорт · СПОРТ · Спорт · СПОРТ

«Уулзатараа баяртай!» — гэжэ ород хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн энэ плакадые журналистнуудай тосхонһоо гараха дээрээ хараа һэмди. Дэлхэйн олон ороноуудай спортдо дуратайшуулай зүрхэ сэдьхэлые арбан зургаан үдэр соо хүлгүүлһэн XV үбэлэй Олимпиин наадануудай һүүлшын мүрысөөндэ ошохоёо гараа һэмди.

Канадын Калгари хото эдэ хабарай нарата үдэрнүүдтэ дэлхэйн үбэлэй спортын ниислэл хото болоһон байгаа гэжэ хэлэжэ болоно. Бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы табан түбиин 57 ороной 1789 спортсменүүд эндэ сугларжа, үбэлэй спортын арбан зүйлеөр 46 комплект шагналнуудта хүртэхын түлөө мүрысэһэн байгаа.

Энэ үбэлэй Олимпиин наадануудта онсо шалгарһан хүнүүд бии. Эдэмнай хэд бэ гэбэл, тусхайлбал, Олимпиин наадануудай гурба дахи чемпионууд — трамплиниһаа һүрэгшэ Матти Нюкянен (Финляндии), Голландиин конькишан Ивонн ван Геннип, хоёр дахин чемпионууд — санашад Тамара Тихонова (Ижевск), суута швед Гунде Сван, биатлонист Франк-Петер Реч (ГДР), Швециин конькишан Томас Густафссон, хадаһаа санаар һолжорогшод Френи Шнайдер (Швейцари), итальянец Альберто Томба гэгшэд болоно.

Энэ Олимпиадада СССР-эй суглуулагдамал команда эгээл олон медальнуудта хүртөө. Дүн хамта 29 медаляар шагнагдаа. Эдэнэй 11-ниинь алтан, 9-ниинь мүнгэн, 9-ниинь бронзо медальнууд лэ. Дүрбэн жэлэй урда тээ Югославиин Сараево хотодо үнгэргэдэһэн Сагаан Олимпиадада манай спортсменүүд 25 медаляар (6—10—9) медаляар шагнагдаа һэн.

Кэнмор гэжэ багахан хотодохи харгы дээрэ манай санашад ехэ амжалта гуйлаа. Санашаднай совет командын бүхы шагналнуудай хахад хүбидань хүртөө гэхэдэ алдуу болохогүй — 13 (5—5—3).

Бүхы дээрээ Совет ороной суглуулагдамал командын 42 спортсменүүд алтан медальнуудаар шагнагдаа.

ГДР-эй атледүүд 25 (9—10—6) шагналнуудтайгаар хоёрдохи һуурида гараба. Медальнуудайнгаа тоогоор Швейцариин команда гурбадахи һуури эзэлнэ: 5—5—5. Финляндиин, Швециин, Австриин болон Нидерландын командануud удаадахи һуурида гараһан байха юм.

...Февралиин 28-най үдэшэ «Макмахон» гэжэ стадион дээрэ XV үбэлэй Олимпиин наадануud баярай оршон байдалда хаагдаба. Олимпиин наадануудай гал унтараа. XVI үбэлэй наадануудай ниислэл — Франциин Альбервиль хото олимпийскэ эстафетэ халан абаба. Эб найрамдалай ба хани барисаанай үзэл сурталай үндэһэ һууридань табигдаһан Олимпиин наадануудай уг зорилгонууд илан мандаха байна.

— Калгари хотодо үнгэргэгдэһэн XV үбэлэй Олимпиин наадануудай дүнгүүд урма баяр түрүүлнэ. Гэбэшье совет олимпиецүүдэй илалтануud манай дутуу дунданууdые халхалха ёһогүй. Ороной элдэб районуудта спортын үбэлэй зүйлнүүдые хүгжөөхэ шухала байһые элирхэйлэн харуулна,— гэжэ СССР-эй Госкомспортын ба Национальна олимпийскэ комитедэй түрүүлэгшэ М. В. Грамов Калгарида совет журналистнуудтай уулзахадаа хэлээ.

Олимпиадын ниитэ үрэ дүнгүүдтэ тогтоходоо, спортын зарим зүйлнүүдтэ тэмсэл улам шангадаба. Мүнөөнэй наадануудые эмхидхэгшэд үнэн зүрхэнһөө, хүндэмүүшэ халуунаар үгтаа. Энэнь нэн түрүүн КПСС-эй ба Совет правительствын бэелүүлжэ байдаг политикаһаа уламжалан, уласхоорондын оршон байдалай түни түбшэн болоҗоонһоо үндэһэтэй гэжэ М. В. Грамов мэдүүлбэ.

Совет олимпиецүүдэй ниитэ командна амжалта тухай хэлэхэдээ, Литвада, Латвида, Эстонидо спортын үбэлэй зүйлнүүдые хүгжөөлгэдэ анхаралаа ехээр хандуулаа. Казахстанай спортын эмхинүүдэй хүсэлэл ороолдогнуудые һайшаалтай. Украинын ССР тушаа иимэ юумэ хэлэхын аргагүй. Спортын ёһо заншалараа алдаршанхай түбүүд — Челябинск, Свердловск, Горький, Ураал болон Сибириин бусад хотонууд алдар солоёо алдаба гэжэ СССР-эй Госкомспортын, НОК-гой түрүүлэгшэ М. В. Грамов түгэсхэлдөө хэлэбэ.

(ТАСС).

«РОССИН ҮБЭЛЭЙ БҮМБЭГЭ»

гэһэн наадан «Спартагай» стадион дээрэ үргэлжэлүүлэгдэ. Футболоор Советскэ районой түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн нааданай эзэлжэтэ — зургаадахи уулзалга болобо. Бусадһаа түрүүлэн республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын суглуулагдамал команда Советскэ районой Дотоодын хэрэгүүдэй таһагай футболистнуудтай наадаһан байгаа. Чаһаа үлүү саг соо наадаһан уулзалгын дүнгөөр (3:1), Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын команда илажа гараа. Тиигэжэ эдэнэр абажа боломоор 12-һоо 7 очкотой болобо. Нүгөөдэ уулзалгада Ивалгын районой футболистнууд дүлии хүүгэдэй интернадай нэгэдэхи командые 6:0 тоотойгоор шүүжэ, мүрысөөнэй таблицада гурбадахи һуури эзэлбэ. Эдэнэр мүнөөдөө 18 очкотой болонхой.

Хоёр институдай мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябаһан командануудай уулзалга олоной анхарал татаа. Хамгаалгаяа һайнаар эмхидхэнэн хоёр командын футболистнууд наадаһан түрүүшын хахадта тоо нээжэ шадаагүй. Баршанарай институдай добтологшо Петр Чужайкин уулзалгын хоёрдохи хахадта тоо нээһэн юм. Зүгөөр үнишье болонгүй, уулзалга 1:1 тоотой болобо. Технологическа институдай футболистнууд добтолгодо һайн хамгаалга хэжэ үрдингүй, хоёрдохи бумбэгэ ворота руугаа алдаха баатай болоно. Илалтын энэ бумбэгэ Евгений Васильев сохижо, командань алхам урагшаа дабшаба. Багшанарай институдай команда удаадахи уулзалгаяа Иваргын районой футболистнуудтай үнгэргэхэ юм.

Шэлэй заводой «Стекольщик» командын футболистнууд дүлии үхибүүдэй интернадай хоёрдохи командада 3:1 тоотойгоор шүүгдэбэ. Дүлии хүүгэдэй командын гэшүүд Игорь Сутурин, Владимир Токарь, Олег Никулин гэгшэд бумбэгэ оруулһан байна.

Н. ИВАНОВ.

ТҮРҮҮШЫН ДҮНГҮҮД

Ленинэй орденто локомотивваген заһабарилгын заводой шатарай клуб соо профсоюзуудай спортын бүлгэмэй түрүү һуури командаараа эзэлхын түлөө наадан эхилэнхэй. Мүрысөөндэ ЛВРЗ-гэй, авиазаводой спортын клубуудай, багшанарай, технологическа институдуудай, Науканнуудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай, хүүгэдэй спортын 8-дахи һургуулиин, агропромой, профсоюзуудай обкомой, Бурятгеологиин командануud наадана.

Нааданай түрүүшын үдэр хоёр институдай командануудай дунда ёһотойл шанга тулаадаан болоо. Хэдэн часай туршада үргэлжэлһэн нааданай дүн гаргахада, технологическа институдай команда 5,5:2,5 гэһэн тоотойгоор шүүһэн байба. Мүн энэ үдэр спортын һургуулиин тренернүүдэй команда Буряадай филиалай шатаршадые торгоонгүй шүүжэ гараа.

Спортын хоёр клубай дунда болоһон наадан олоной һонирхол татаа. ЛВРЗ-гэй командын түлөөлэгшэ Могордоевой Степановые бэлэхэнээр шүүһэншье һаа, удаадахи хюлгэ дээрэ наадаха ЛВРЗ-гэй командын шатаршанай ерээгүй дээрэһээ авиазаводой команда нэгэ очкотой болоһон юм. Зүгөөр ЛВРЗ-гэй шатаршад Прутовой, Раднгев, Агафонов болон бусад хойно хойноһоонь шүүжэ (дүн хамта 6 очко), айшадаа шүүһэн байба. Бурятгеологиин команда агропромой профсоюзуудай обкомой шатаршадые 4,5:3,5 гэһэн тоотойгоор шүүжэ гараа.

Хоёрдохи нааданай болоходо, ЛВРЗ-гэй олон бэрхэ шатаршадтай команда Бурятгеологиин шатаршадта 4,5:3,5 гэһэн тоотойгоор шүүгдэхэ баатай болобо. «Забайкалец» клубай команда спортын һургуулиин шатаршадта 6:2 тоотойгоор шүүгдэһэн байба.

Агропромой команда мүрысөөнэй хоёрдохи үдэр багшанарай институдай шатаршадта 7:1 гэһэн тоотойгоор шүүгдэжэ, мүрысөөнэй таблицын һүүлшын мүрнүүдые эзэлжэ ябана. Энэ үдэр технологическа институдай шатаршад Буряадай филиалай командые 4,5:3,5 гэһэн тоотойгоор диилэбэ.

Хоёрдохи бүлэгтэ нааданан командануудай дундаһаа нарин сэмбын комбинадай шатаршад барилгашадай худэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой командые 4:1 гэһэн тоотойгоор шүүһэн байна.

Л. ГАРМАЕВА.

СПОРТЛОТО

«45-һаа 6-ень тааха» ба 36-һаа 5-ень тааха» «Спортлотонуудай» 1988 оной февралиин 28-да үнгэргэгдэһэн 9-дэхи тираж.

«45-һаа 6-ень тааха»: 5—бүхэ барилдаан, 8—велоспорт-трек, 14—академическэ һэлюурдэлгэ, 19—санаар урилдалга, 24—гарай бүмбэгэ, 27—мэргэн буудалга.

«36-һаа 4-ень тааха»:5—бүхэ барилдаан, 12—гимнастика, 16—морёор урилдалгын спорт, 22—уһа руу һүрэлгэ, 33—футбол.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

★ «Продукциин үнэ сэн» — түрүү бэшэг.

★ КПСС-эй областной комитедтэ.

★ БАМ-ай ашаглалгада үгтэхэ барилга дээрэ. «Саг соонь шаргаяа бэлдэжэ һураа гү?».

★ Хонидой түл абалга.

★ Партийна ажабайдал: хубилган шэнэдхэлгые хүтэлбэрилгэ. «Шүүмжэлэлһээ ажал хэрэгүүдтээ» — Ю. Коркиной статья.

★ Эд бараа — арад зондоо. «Хоморой шухаг эд бараа олохонь бэрхэ гү? — хөөрэлдөөн.

★ Экономикын арга нөөсэнүүд. «Хэн конкурсһоо айнагүйб?» — Е. Казыкинай статья.

★ Һургуулиин реформо: хүтэлбэрилгын шиидхэгдээгүй асуудалнууд. «Ажабайдалда тон шухала» — В. Шаракшинай статья.

★ «Эхин дээрэ» — Н. Нестеревэй корреспонденци.

★ Хилын саанаһаа.

★ Олимпиин үбэлэй наадануud Калгарида түгэсэбэ.

★ Республикын соёлой һонин.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30 — «120 минута». 9.35 — «Амар сайн, хүгжэм!». 10.15 — «Хабаадагша нюуруud». 11.00 — Шэнэ һонин. 11.10 — «Лесные фиалки» — уран һайханай фильм. 16.25— Шэнэ һонин. 16.35 — Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 16.45 —Хүгжэмтэ эрдэниин һан. 17.35 — Болгариин национальна һайндэртэ — Бурциин богоолшолгоһоо үлөөлэгдэнэн 110 жэлэй ойдо. 18.20 — «...16 хүрэтэр ба тэрээннээ дээшэ наһатайшуулда». 19.05 — СССР-эй прокуратурын зургаануудта хубилган шэнэдхэлгэ тухай. 19.35 — «Һургуули: хубилган шэнэдхэлгын асуудалнууд». КПСС-эй ЦК-гай февралиин (1988 он) Пленумдэ хабаадагшад хөөрэнэ. 19.50 — «Уран шүлэгэй долгин дээрэ». **Улаан-Удэ.** 19.55 — Киноочерк. 20.05 —Байгал **Москва.** 20.35 — «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ». 20.55 — «Юлия Вревская» — уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. (СССР—Болгари). 22.00 —Время. 22.35 — Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 22.45 — «Юлия Вревская» —уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 23.55 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. **Һураалсалай программа:** 9.15— Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Юрэнхы биологи. 10-дахи класс. 10.05, 12.05 — Испан хэлэн. 11.05 — СПТУ-гай һурагшадта. Түүхэ. 11.35, 12.35 — Л. Н. Толстой. «Война и мир». 13.05 — «Экзамен на директора» — уран һайханай фильм. 14.25—Баримтата фильм. 15.05 — Шэнэ һонин. 15.15 — «Первые радости» — уран һайханай фильм. 2-дохи хубинь. «Необыкновенное лето». 5-дахи сери. **Улаан-Удэ.** 16.20 — Киноочерк. 16.30—Баримтата фильм. 17.00 — «Юность Петра» — уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 18.10 — «Экран» — теле-суглуулбари. 18.40 — «Фитиль». 18.50 — Залуушуулда зорюулагдаһан дамжуулга. **Москва.** 19.55 — «Фестивальнууд, конкурснууд, концертнууд». **Улаан-